

Brudens tragedi

G. Grigoriov

Brudens tragedi

tragedi i fem akter efter Francis Beaumont & John Fletcher,
"The Maid's Tragedy"

av Christian Lanciai (2008)

Personerna:

Kungen av Rhodos
Lysippos, hans bror
Amyntor, och
Melantius, hans främsta riddare
Difilos, Melantius bror
Evadne, deras syster, gift med Amyntor
Aspasia
Kalianax, hennes far
Kleon, och
Straton, hovmän
Dula, Evadnes tjänarinna

kör av tärnor

Handlingen äger rum i Antikens Rhodos

Copyright © C. Lanciai 2008

Brudens tragedi

Akt I scen 1.

Difilos Men kan vi acceptera det?

Lysippos Vad kan vi annat? Har vi något val?

Difilos Men det är en orättvis oegentlighet.

Lysippos Vad kan vi göra?

Difilos Om vi bara faller undan kan sådana later ta sig ännu värre uttryck med tiden.

Lysippos Låt oss hoppas det var en engångsföreteelse, så slipper vi mera bråk.

Difilos Men stackars Aspasia...

Kleon Men se vem som kommer här! Äntligen!

Lysippos Melantius! Välkommen hem från kriget! Hela landet välkomnar dig genom min person! Konungar är såsom gudar här på jorden, och han blott önskade dig hem, och här är du!

Difilos Min broder! Välkommen! Den som inte gläds åt att du är välbehållen hemma tillbaka är min fiende för alltid!

Melantius Tack, Lysippos, och tack till dig, Difilos, men du står i skuld till mig. Jag kallade dig till att strida vid min sida i Partien, men du kom aldrig. Det var illa.

Difilos Min broder, min ursäkt var konungens egen önskan, vilket du, *Lysippos*, kan intyga.

Lysippos Det är sant, *Melantius*. Han fick inte lov att resa förrän högtidligheterna kring det stora bröllopet här var över.

Difilos Har du hört talas om det?

Melantius Det är bara därför jag har kommit hem till Rhodos. Har det redan passerat?

Difilos Ja. *Amyntor* är nu gift, och det genomfördes just i morse.

Melantius Det gläder mig att höra, ty han är min vän och oslagbar som sådan, och ingen önskade jag en högre lycka än honom. Jag beklagar blott att jag ej i tid hann hem till hans bröllop.

Difilos Huvudsaken är att du kom ändå. (*Aspasia träder in.*)

Melantius Hell, prinsessa och lyckliga brud! Måtte det heliga förbund du ingått idag vara lika länge och oantastligt som Rhodos segaste och hårdaste olivträd! Och jag önskar dig lycka till med frambringandet av många nya lika käcka och friska *Amyntor* som din make!

Aspasia Det sista jag förtjänar i mitt öde är sarkastiskt hån, ty jag var aldrig stolt och övermodig medan ännu det var gynnsamt. (*går förtvivalad*)

Melantius Vad var det med henne?

Lysippos En fadäs. Hon var det inte som blev gift.

Melantius Men skulle inte *Amyntor* då gifta sig med henne?

Difilos Jo, så hette det från början, och så stod det skrivet hela vägen, men din snabba återkomst fick mig att tro att du fått höra ändringen i ordningen.

Melantius Men han är gift. Vem blev då bruden?

Lysippos En som alltid bländat alla med sin skönhet och som med sin överlägsenhet förstummat och fått många friare att tappa hakan: självaste *Evadne*, din så dygderika syster.

Melantius Må de vara lyckliga ändå. Men hur är detta möjligt? Det var en solid förlovning sedan år tillbaka, och så byts det plötsligt brud i sista ögonblicket. Vad är meningen?

Lysippos Det var min broder konungen som gick emellan och befallde det mest för att ära dig, och hela bröllopet med alla dessa middagar, mottagningar, arrangemang och praktfulla solenniteter är på kungens räkning.

Melantius Det är kungligt, må jag säga. Men det smärtar mig att jag ej visste bättre när jag mötte skön *Aspasia*. Hur grymt hon måste ha upplevat mina ord! Och hennes far har alltid haft ett horn i sidan emot mig. Nu lär han stöta till med det ordentligt. Men hon måste ju förstå att jag ej kunnat vara avsiktligt så grym. Står han fortfarande på god fot med vår konung?

Lysippos Ja, men denna dam går alltid med sin blick mot jorden, som hon väter med outtömliga tårar. Hon går ofta ut i skogen ensam för att kontempera i avsides liggande bersåer och okända gläntor som hon tycker skulle passa som begravningsplatser för besvikna älskare där hon då plockar blommor som hon melankoliskt strör över sig själv. Hon deltar aldrig mer i samkväm eller sammankomster utan att hon då berättar någon tragiskt vemodig historia om döden, så att snart den ena och den andra droppar av och hon blir ensam kvar. Hon kan ej mer fungera socialt förutan att med pinsamhet beröra alla.

Melantius Hon har ock en bror som lyder under mig med lika kvinnligt mjuka drag som hon och med en ande som gör honom mycket äldre än han är.

Kleon Här kommer han nu, mina herrar – brudgummen!

(*Amyntor gör entré.*)

Melantius (omfamnar honom) Jag håller gränslöst mycket av dig, *Amyntor*, och det är mig den största glädje att få möta dig igen. Du är min vän, men mina ord är ej

Amyntor Det säger allt. Och jag är överlycklig att du är tillbaka oskadd.
Melantius Inte gråter jag för mindre än av lycka över att få se dig oförändrad.
Amyntor Mycket får jag dölja, till exempel, att min bröllopsdag mest ger mig bara tårar.
Melantius Ej blott dig, har jag förstått, men även den försmådda, som mest tycks gå runt i självmordstankar.
Amyntor Jag var henne alltid trogen, det fanns ingen annan, men vår konung själv förbjöd det och gav mig din syster med stor generositet i stället och bekostade själv allt med större prakt och ståt än vad vi hade önskar och vad någon av oss två var värdig. Det är inget fel på henne, och det vet du själv, hon slår ut alla med sin skönhet, och ej har jag något emot henne, men jag måste ju beklaga och ändå ha kvar Aspasia i mitt hjärta.
Melantius En besynnerlig historia.
Lysippos Mina herrar, det är dags att återgå till festligheterna. Melantius, dig väntar en bankett med brudgummen och bruden och med kungen på hans order.
Amyntor Vi får återgå till ordningen, Melantius. Låt oss träget hålla nu varandra underrättade. Det kan ju ligga något annat bakom mystiska rockadmanövrer än vad någon oskyldig kan ana. (*Alla bryter upp.*)

Scen 2.

Kalianax Vad gör du här, din ärkeknöl?
Melantius Det samma som du själv, Kalianax, inbjuden på konungens order till skådespelet uppsatt till bröllopets ära.
Kalianax Det är mitt livs största förödmjukelse att nödgas figurera här och tvingas träffa alla de förrädare som deltagit i förskjutandet av min dotter. Ni har nästan tagit livet av henne.
Melantius Jag är oskyldig. Jag visste inte ens om det. Jag beklagar djupt att jag hann gratulera henne innan jag visste om det.
Kalianax Men det är *din* syster som blivit gift med honom!
Melantius Jag måste fortfarande insistera på min oskuld. Det är inte mitt fel att hon är min syster, och det är inte mitt fel att hon blev gift med honom.
Kalianax Men han är din bästa vän! Och kungen har bjudit hit dig! Och han har vidtagit extra feståtgärder bara för din skull, för att du är brudens broder! Medge att det luktar illa!
Melantius Problemet är att vi inte vet vad det är som luktar. Jag har ännu inte kunnat identifiera doften.
Kalianax Men det luktar, och det räcker!
Melantius Du har rätt att vara rasande, Kalianax.
Kalianax Ni har ju nästan tagit livet av henne!
Melantius Nästan räknas inte så länge hon lever, och hon är helt intakt.
Kalianax Men hon lipar ihjäl sig!
Melantius Gör inte alla fruntimmer det förr eller senare? Det sägs, att den som inte har pengar kan inte ge bruden sängar, men den som kan klara sig utan kvinnor slipper både gråt och gräl och efterhängsna slavinnor.
Kalianax Ja, du är lycklig du som har sluppit alla fruntimmersbekymmer.
Melantius Jag förstår fortfarande inte förvecklingen. Aspasia och Amyntor älskade väl verkligen varandra? Varför gick då kungen emellan?
Kalianax De älskade varandra ömt och uppriktigt och gör det fortfarande. Varför tror du annars Aspasia lipar ihjäl sig? Och inte ser Amyntor vidare lycklig ut han heller. Fråga din syster. Hon vet säkert mer än vi. Hon är ju till och med skyldigare

Melantius Här kommer brudgummen själv. Du är väl ännu argare på honom.
Kalianax Är inte du det också?
Melantius Jag skulle vara det, om han inte såg så oskyldig ut.
Kalianax Hej, din förrädare! Alla är arga på dig för ditt förbannade äktenskaps skull!
Amyntor Även du, min Melantius?
Melantius Jag förstår bara inte saken, Amyntor, och dess mysterium har rest en tillfällig mur mellan oss.
Amyntor Jag förstår den inte heller.
Kalianax Spela inte oskyldig, din förbannade förförare!
Amyntor Jag är oskyldig, och du vet det, Kalianax, min enda rätta svärfar, för jag älskar fortfarande din dotter och hade hellre förblivit henne trogen, fastän din syster är vackrare, Melantius.
Kalianax Åt helvete och Styx med er båda två, era veliga kanaler! Ni fattar ju inte vad ni själva ställer till med!
Melantius Håll mig utanför.
Kalianax Förnekar du din egen syster och det sätt på vilket hon har förvridit huvudet på skurken här och tagit kungen till hjälp för att få igenom sin vilja?
Melantius Anklagar du min syster?
Kalianax Vem skulle jag annars anklaga? Är hon inte den felande bruden kanske?
Amyntor Ärligt talat har hon inte verkat särskilt villig till detta.
Kalianax Varför sade du inte nej då vid altaret, din hjärtekrossare? Hur tror du det känns för en förälskad brud att få se sin make gift med en annan på sin bröllopsdag?
Amyntor Håll din vrede för guds skull, Kalianax. Gör inte saken värre. Här kommer kungen med hela sin uppvaktning och båda mina damer. Han har hört om att det grälas och har bara därför kommit hit.
kungen Där är ni, era spelevinkar! Era glåpord hörs över hela Rhodos! Vad bråkar ni om egentligen?
Melantius Det är det faktiskt ingen som vet.
kungen Jag vet att du med skäl tagit detta hårt, Kalianax, men se då på din dotter. Hon är upptagen till Evadnes närmaste väninna och trotjänarinna, så hon är verkligen inte så förskjuten som du försöker dramatisera motgången till. Var nu snäll och sluta bråka. Jag vill se dig skaka hand med Amyntor.
Kalianax Jag vägrar.
kungen Det kan du inte göra, Kalianax. Jag håller av dig, du är betrodd, jag har promoverat dig till ditt livs högsta ställning, och inga vänner håller jag kärare än er båda, mina främsta riddare, Amyntor och Melantius. Så lägg nu alla irrelevanta känslor åt sidan, så att vi kan få börja njuta av skådespelet. Jag ger dem inte tillåtelse att börja förrän ni har skakat hand. (*Både Amyntor och Melantius sträcker ena handen mot Kalianax medan de med andra handen fattar varandras.*)
Evadne Jag lovar er att ni sluter fred i en god sak och att ni inte kommer att ångra er.
kungen Bruden själv har talat. Nå, hur blir det, Kalianax?
Kalianax (*smått skamset, till Aspasia*) Ursäktar du, Aspasia?
Aspasia Vad är vi kvinnor till för utom för att tillåta och överse med allt?
kungen Så talar en riktig kvinna. Slut fred nu.
Kalianax Nåväl, men saken är inte utagerad! (*fattar vännernas händer*)
kungen Så ska det se ut!
Melantius (*vänder sig till Evadne*) Min syster, du såg med mina ögon när du accepterade min bästa vän. Jag önskar dig all lycka med honom.
Evadne O min käre bror, din återkomst och närvaro här är mig en mycket större fröjd än vad denna dagen har varit.
kungen (*klappar i händerna*) Låt skådespelet börja! (*Alla sätter sig till rätta.*)

Akt II scen 1. Evadnes brudkammare med Evadne och Aspasia.

Dula Min fru, önskar ni bli avklädd naken inför nattens krig? Ty striderna som ni får kämpa är den nakna sanningen.

Evadne Din munterhet är väl uppspelt för att vara en annans en min egen.

Dula Jag vore ännu gladare om jag var i ert ställe.

Evadne Med vad rätt?

Dula Om jag fick gå i säng med honom med de fördelar ni har, så vore jag långt bättre än mig själv.

Evadne Det är du redan, då du verkar minst sagt full. Är hon berusad, Aspasia?

Dula Finns det någon effektivare berusning än kärleken? Dess sak är ju att lösa alla band, så att ej något längre kan begränsa den personliga uttrycksfullheten.

Evadne Jo, du är berusad och långt mer än jag.

Dula Ni måste bara slappna av och ligga stilla, så att han får göra resten.

Evadne Du är galen, Dula.

Dula Det är hans sak att sätta i gång er. Sedan löper samarbetet automatiskt.

Evadne Du tycks då vara erfaren tillräckligt.

Dula Bara sedan jag var fjorton. Jag kan alla tricks. Om ni behöver instruktioner, någon hjälp och råd, så fråga bara mig.

Evadne Jag tror du är för övad för att passa mig.

Dula Jag bara peppar upp er, så att ni kan sedan egga rätt er herre.

Evadne Vill du ta min plats i sängen?

Dula Överta den vackraste och grannaste och dugligaste ädlingen på Rhodos och på själva bröllopsnatten? Varför inte, om ni insisterar.

Evadne Aspasia, hon är inte klok. Ta du över hennes roll i stället.

Dula Vill ni då hellre ha betryckthet, klagan, gråt och en att tycka synd om som er ersättning på bröllopsnatten?

Evadne Varför inte? Dula, jag önskar att du kunde inspirera litet av din fryntlighet hos min Aspasia. Hon är för ensidigt fixerad vid sin olycka, som ingen av oss har rätt för. Du är för glad, och hon är för bedrövad. Varför kan ni inte jämna ut det mellan er?

Dula Hon älskar för seriöst och har begått misstaget att ta kärleken för djupt på allvar ifrån början. Därför gick det som det gick. Jag slapp bli gift, men jag har aldrig saknat älskare.

Aspasia Jag finner svårligen min glädje bland tillfälliga förbindelser och deras ytlighet och lättsinne men kan i stället känna frid och tillfredsställelse inför högtidlig altartjänst med andaktsallvar inför högre värden än de dödliga.

Evadne Sjung ut, Aspasia. Säg oss vad du känner.

Aspasia Denna bröllopsnatt skulle ha varit min, och era händer skulle ha betjänat mig med mjuka förberedelser för livets högsta natt som jag nu tjänar er. Förlåt mig, käraste Evadne, att jag ej har samma rang och skönhet och begåvning som du själv. Mitt öde är att kungen eller nu din make fann det lämpligt att åsidosätta mig för dina högre värden, och jag kan förstå att Amyntor omsider föredrog dig. Han kanske fann mig värdelös i jämförelse, men tills mitt öde skiftades var han den trognaste och underbaraste bland älskare, vars varje ord var honung i min själ som jag blott kunde ta på dödligt allvar. Kanske det var fel, som Dula säger. Jag har accepterat det och klagat inte längre. Om han varit falsk, må himmelen förlåta honom. Och om jag nu föredrar min dygd och ensamhet, förlåt mig, men jag har ej tagit någon dygd från er, och all den dygd ni givit förblir i gott förvar hos mig.

Evadne Du övergår till skygg jungfrulighets avskilda dygd från att ha varit nästan färdig brud. Jag kan ej klandra dig, och du bär denna fullständiga

omvälvning med hjältemodigt jämnmod. Hur var det den gick, den där så vackra vemodiga sången?

Aspasia Lägga inga kransar på min grav
förgyllda av daggråtens silvertårar,
utan täck mig in i tårpilarnas grenar
som förklaring av min sanning
att jag levde och dog trogen
medan blott min älskare var falsk.
Tyng lätt på mig, du evighetens mylla,
ty mitt hjärta tål ej mera tryck
än vad det grymma livets kärlek
gav mig alltför mycket nog av.

Evadne En sorglig visa lämplig för min bröllopsnatt men knappast någon annans. Sjung nu något gladare, min Dula.

Dula Aldrig kunde jag ha någon älskare
längre än högst någon timme,
ty jag måste ständigt flyga vidare
och finna kärleken på nytt,
ty aldrig får den stanna,
aldrig får den falla ner till jorden!

Evadne Det var bättre. Det låg något i det. Nu kan jag nog klara resten själv. Var vänliga och lämna mig.

Aspasia Min fru, god natt. Må alla kärleksfröjder som varenda ungmö drömmer om få komma er till del. Må aldrig det bli tvister, gråt och gräl mellan er, men om det ändå skulle uppstå några, vänd er då till mig, och jag skall lära er att sörja och att oförtrutligt hålla sorgen levande. Jag ber er att ej älska honom sämre eller mindre än vad jag har gjort, men akta er för att misshaga honom, ty det måste jag ha gjort. Det här är sista gången som ni ser mig troligen, men jag ber er att uppsöka mig igen när jag är död att komma med en tår som bidrag till min kista. Och låt den bli buren av vitklädda jungfrur som må sjunga sanningen om jungfruns trohet, äkthet, sanning och uppriktighet och männens eviga brutalitet och svek.

Evadne Vi håller alla med dig och ej mindre av dig, *Aspasia*.

Dula (till Evadne) Det är dags för er att ta emot er brudgum.

Evadne Låt honom komma in. Jag drar mig avsides så länge. (*drar sig avsides*)

Dula Här kommer han.

Amyntor (inträder) Var är hon?

Dula Ni finner henne i förtrolighetens mörker.

Amyntor Det är rätt. Ej några andra sinnen borde blanda sig med kärlekens och känslornas.

Aspasia Var lycklig med din hustru, *Amyntor*. Må allt det onda du har gjort mig vara utagerat i och med min död. Jag skall ej mer besvära dig men ber blott om en avskedsskyss, som du ej kan förvägra mig. När det blir dags för min begravning skall du komma till den för att se hur jungfrur sörjer en rätt jungfru. Jag tackar dig för all den kärlek du har givit mig, och den behåller jag, fastän den numera är refuserad, som den enda, ty jag ämnar aldrig söka någon annan. Därmed lämnar jag dig, gudomlige brudgum, bäst bland män, med mina böner att de alltid måtte skydda dig och vaka över dig, alltmedan mitt livs altartjänst nu endast blir att fortsätta sörja ihjäl mig.

Amyntor Till avsked ger du mig en väl förklädd förbannelse.

Aspasia Nej, bara sanning och välsignelse. Vi ville båda blott varandra gott, och så skall det för alltid fortsätta. (*lägger sina fingrar på hans läppar som en avskedsskyss och skyndar ut.*)

Amyntor Så låt då henne vänta. Låt mig bara först få hämta mig en smula. (*Dula ut*)

Jag har handlat orätt emot henne, och allting känns fel. I stället för naturlig bröllopsglädje känner jag blott smärtans tårar välla upp, som om de ville dränka mig som straff för vad jag gjort. Men detta sker på konungens befallning. Borde jag ha protesterat och sagt nej och vägrat? Något säger mig att ej gå in till henne. Men min skuld är ej så stor som känsligheten i mitt samvete har blivit. Jag har brutit en förlovning och mitt ord och ett livs löfte för att konungen har tvingat mig. Vad kan jag göra däråt? Fega kött, vad skälver du och skakar du så hjälplöst för? Det här är motsatsen till krig, blott njutning och hänförelse, och ändå känns det farligare än inför den gruvligaste drabbning.

(*Evadne inträder maximalt förföriskt klädd.*)

Och så försvinner omgående alla tvivel och betänkligheter blott hon uppenbarar sig i sanslös skönhet och berusande behag. – Jag ber dig, ljuvaste, var inte uppe klädd så lätt. Du kan ju bli förkyld. Jag ber dig genast återgå till sängen. Kom du fram hit för att kalla mig till sängen?

Evadne Nej.

Amyntor Vad menar du?

Evadne Jag mår inte bra.

Amyntor Desto större skäl för dig att återgå till sängen då, där jag skall värma dig och så omhulda dig att aldrig mera någon sjukdom skall ens våga närma sig din hydda.

Evadne Jag kan inte sova.

Amyntor Vi behöver inte sova. Vi kan ligga lugnt och blott betrakta ömt varandra.

Evadne Jag går ej till sängs.

Amyntor Jag ber dig dock att göra det.

Evadne Jag gör det ej för allt i världen.

Amyntor Varför, älskade?

Evadne För att jag svurit att ej göra det.

Amyntor Vad är nu detta?

Evadne Jo, *Amyntor*, jag har svurit att ej gå till sängs med dig. Så enkelt är det.

Amyntor Och vem har du svurit detta inför? Blott dig själv eller en annan?

Evadne Vad spelar det för roll? Om jag gav dig hans namn så skulle det ej göra saken bättre.

Amyntor Alltså har du någon annan.

Evadne Nej, en annan hade mig. Själv var jag inte villig.

Amyntor Säg mig då hans namn, och jag skall hämnas dig och ge dig rättelse.

Evadne Det gör du om du älskar mig och hela vägen ut. Då bryr du dig ej om din framtid, ära, liv, karriär, din lycka eller något annat, utan du uppfyller dens bön som du älskar, och hon ber dig mörda honom.

Amyntor Säg mig hela sanningen.

Evadne Du struntar i vem mannen är. Du bara mördar honom, om du älskar mig.

Amyntor Jag måste veta mera. Varför gav du dig till honom? Och hur kunde någon tvinga dig emot din vilja? Här är någonting som inte stämmer.

Evadne Räcker det då inte med mitt uppenbara hat? Är det ej övertydligt nog? Bara svär att mörda honom, vem det än må vara. Resten blir en lätt sak, då min vrede och mitt hat blir överflyttat på dig själv. Det sker naturligt.

Amyntor Vem kan jag väl misstänka? Jag måste veta mera.

Evadne Tror du inte på mig?

Amyntor Hur kan jag väl tro på vad jag inte vet?

Evadne Du tvivlar på en fallen kvinna och vill ej ge henne rätt blott för att hon är fallen.

Amyntor Lyssna, käraste *Evadne*. Här går du och ber mig mörda en fullkomligt okänd människa in blanko. Ja, du kräver detta av mig utan att jag ens får veta vem

han är. Har jag då inte rätt till undersökning? Om jag mördar honom, får jag veta efteråt då vem han är? Hur kan jag mörda någon utan att jag vet vem jag skall mörda?

Evadne Kan du inte gissa?

Amyntor Handlar det om någon alltså som jag känner?

Evadne Ja.

Amyntor Då blir det ännu värre. Tramsa inte nu, *Evadne*. Vi är gifta. Vi är inte här nu för att konspirera eller ställa till med mord. Vi firade ett bröllop bara för att älska.

Evadne Jag kan inte älska dig, *Amyntor*.

Amyntor Varför gifte du dig med mig då?

Evadne Du vet mycket väl det enda skälet till att vi blev gifta.

Amyntor Kungen ville ära mig med någon bättre än *Aspasia*. Var du inte med på det? Var du ej villig?

Evadne Nej, jag var ej villig, fast du var min broders bästa vän och bästa mannen här på *Rhodos*, ty det var ej någonting som kom naturligt. Kungen härskar, och vi måste lyda honom.

Amyntor Om du hade protesterat hade jag nog också gjort det.

Evadne Jag var ej i någon position att protestera och ej heller du.

Amyntor Slut tramsat nu! Låt oss åtminstone då älska! Låt vår bröllopsnatt ej bli ett fullständigt misslyckat fiasko!

Evadne Jag vill inte ligga med dig, varken denna natten eller någon annan natt.

Amyntor Du skämtar.

Evadne Ser jag ut som om jag skämtade?

Amyntor Du gifter dig med mig och kräver efteråt att få behålla all din mödom. Är det rimligt?

Evadne Tar du mig för jungfru vid min ålder?

Amyntor Det har alltså gått så långt med den där andre.

Evadne Fattar du nu varför jag vill att du mördar honom? Kanske att jag då kan älska dig och bygga något upp igen. Så länge giftet sitter i min själ är kärleken mer död än levande för mig.

Amyntor Du menar att han bundit dig med ed att inte gå i säng med någon annan?

Evadne Ja.

Amyntor Och varför gifte han då inte själv sig med dig?

Evadne Därför att det inte gick.

Amyntor Det här blir bara värre hela tiden. Har det firats någonsin en bröllopsnatt som denna? Detta får vi aldrig låta komma ut. Om du ej vill ha sex med mig, så låt oss då åtminstone få adoptera barn, så att vi verkar utåt sett normala! Annars är ju risken att jag tvingar mig på dig. Jag känner för att tvinga dig att ta tillbaka den där eden till den andre, då vår ed vid altaret är starkare och måste gälla före alla andra, eller hur? Har jag ej rätt att ta dig, som din man? Kan någon lag då sättas över kärlekens?

Evadne Allenast kungens.

Amyntor Jag tror fortfarande att du bara leker med mig och vill provocera mig, och du må tro att du har lyckats! Har du då ett batteri av riddare att rycka ut till ditt försvar för att med ungmöns envishet bevara dygd och oskuld mot all sundhet och natur?

Evadne Det är ej det, *Amyntor*. Gärna att jag ville ha dig, men en annan starkare än du har tagit mig och lagt beslag på mig med ed. Kan du ej gissa vem det är? Det finns blott en på *Rhodos* som står högre än du själv.

Amyntor Du milde! Kan du mena kungen själv?

Evadne Vem annars?

Amyntor Det är inte möjligt. Vem som helst men inte han.

Evadne Förstår du ej intrigen? Varför han var nödgad att se mig som gift med någon annan som var oantastlig i lojalitet och ädelmod?

Amyntor Men kungen är ju helig, han är staten, han står för vår hela samhällsordning, ingen kan ju lyfta upp sin hand mot honom. Hans ord är ju lagen.

Evadne Ser du nu dilemmat?

Amyntor Och vad kan vi göra? Jag kan aldrig mörda honom. Han är oantastligheten själv. Så vi är dömda för hans brott. Jag utsågs till att gömma det, och jag skall då fungera som en fader till hans barn. Är det så han har tänkt?

Evadne Jag vet ej hur han tänker. Vi har blott att lyda order.

Amyntor Vi har inte annat då att göra än att hålla god min i det stygga spel han satt oss in i såsom dockor i hans händer. Jag skall lämna dig i fred i natt, *Evadne*, och jag är dock glad att jag fick veta detta innan jag än kommit vid dig. Låt oss uppehålla skenet. Gjort är gjort och kan ej göras ogjort. Kungen tog dig till sin älskarinna, och som någon sorts compensation så gifte han dig med en man han kunde lita på och struntade i vad de själva tyckte. Vi vet inte vart det här kan leda. Må vi spela då med säkra kort och hålla skenet uppe. Jag skall ligga lugnt i övervåningen idag, så får du ligga ensam, och i morgon skall vi kvittra glada inför världen såsom efter en fullbordad kärleksnatt.

Evadne Det gläder mig att du förstår situationen.

Amyntor Men vi måste båda spela med i konungens intriger. Han får inte ana att vi en dag måste kräva hämnd för att ha spelat oss det fulaste av alla spratt i grov förbrytelse mot äktenskapets helgd. Hans brott är värre än om han förfört dig efter att vi gift oss.

Evadne Låt oss gå till vila nu, *Amyntor*. Vi är trötta efter detta uppslitande äktenskap, en fars som inte blev så rolig. Låt oss vänta tiden an med tålmod. Det är nog allt vad vi kan göra.

Amyntor Ja, just nu.

(De kysser varandra på kinden och går var och en till sitt.)

Scen 2. Aspasia med tärnorna.

Aspasia Se, tärnor, är jag lyckligt lottad som förlorade min make innan jag blev gift?

kör Förvisso, dygdiga *Aspasia*, du slapp undan billigt och blev av med alla äktenskapsbekymmer innan de ens hade börjat.

Aspasia Kan man leva då med kärleken förbytt till kall frigiditet och hjärtat hårt förstenat till en instängd klump och börda av förträngda sorger?

kören Sörj ej, ljuvaste *Aspasia*, ty männen duger blott till våld och svek och grym brutalitet. Vi kvinnor är ej kalla eller grymma av naturen, men vi blir metamorferade, fördärvade av männen till de vrak vi är.

Aspasia Och du, lättsinniga och lättfotade *Dula*, ser du verkligen nån mening i att bara blint förbruka dig i ytliga vulgära nöjen i en dagsländas förbrukning av sig själv?

Dula Du har ditt liv, *Aspasia*, och jag har mitt. Låt oss som kvinnor leva med respekt för vad vi båda är, du jungfru och ett etablerat dygdemönster, i vad egenskap du säkert kan uträtta mycket gott, som jungfrurna *Artemis* och *Athena*, men även jag är i god tjänst hos *Afrodite* och befrämjar och utvecklar alla män jag kan och gör dem mjukare i viss mån. Kärleken är trots allt bättre tjänst än kriget.

Aspasia Så du avundas mig inte?

Dula Lika litet som du själv avundas mig.

Aspasia Men likväl har jag älskat och förlorat chockartat min kärlek i det ögonblick jag skulle fått den till min ägodel med världens bästa man försäkrad i min

famn för alltid. Jag kan inte sluta älska honom, men med honom tagen av en annan är min kärlek som förbytt till den mest olidliga smärta. Systrar, trösta mig.

kören Sådana är de alla, männen, grymma i sin dumhet, oförfärdiga i sin hjärtekrossaregoism, som icke sällan leder till ohygglig katastrof och undergång och evig grämselse mest för dem själva. Tänk på Jason och Medea, vad den trolösheten ledde till – två barnamord och gruvlig hämnd på en hel släkt och bitterhet tillräckligt för en evig eftervärld att rysa vid. Och tänk på Theseus och Ariadne. Tänk på Agamemnonns trolöshet – vad blev hans lön för det trojanska kriget mer än följderna av relationen med Cassandra? Trolöshet kan aldrig löna sig men måste alltid sluta värre för förövaren än för hans offer.

Aspasia Nej, jag önskar ej Amyntor något ont. Tvärtom, jag ville bara honom väl. Det är ej honom ni skall straffa. Det är mig jag ber er trösta.

kören Krossat hjärta kan ej tröstas, bara hämnas.

Aspasia Nej, så vill jag icke ha det.

kören Kanske Amyntor är oskyldig. Vi hörde att han kommenderats till sitt äktenskap av kungen. Därför kunde han ej säga nej och ej Evadne heller. Kanske skulden står att finna i en annans hemliga intrigers manipulationer.

Aspasia Kanske ni har rätt.

kören Allt kan man gå till rätta med, allt bör man gå till rätta med.

Aspasia Jag skall ta reda på hur det egentligen gick till. Evadne måste veta rätt om saken, och jag står dock henne nära.

kören Undersök, överväg, analysera noga, och ta sedan ställning. Låt oss veta resultatet, och vi skall med alla medel hjälpa dig.

Aspasia Tack, systrar. Jag får nöja mig med det tills vidare. Jag hoppas verkligen att resultatet kan bekräfta och frikänna Amyntor som oskyldig.

kören Det hoppas vi med dig, Aspasia. Undersök nu saken noga.

Kalianax Vad står ni här och jamar för, era höns luder? Gå hem med er och gör lite nytta, så ni slipper prostituera er i onödan!

Dula Är det allt vi kvinnor duger till, gamle Kalianax, att prostituera oss?

Kalianax Min dotter har nu chansen att visa att hon kan duga till annat när hon snöpligt skrotades av landets bästa karl, som hon trodde, innan hon blev gift, men för övrigt blir kvinnor utomordentligt sällan mer än bara gamla luder. Försvinn! Låt min dotter sörja i fred! Klä dig i svart från topp till tå, Aspasia, så blir din änkesorg effektivare. Allt du behöver göra för resten av livet är att bara sörja, då jag ska se till att du aldrig mer behöver umgås med några tarvliga män!

Dula Klen tröst för ett sargat hjärta erbjuder ålderdomens bitska bitterhet. Hon behöver en ny karl, Kalianax.

Kalianax Hon har nästan haft en för mycket! Gå du till dina nya karlar, ditt luder, och lämna min dotter i fred för dem och för sådana som dig! Hon har redan lärt sig den hårda vägen att klara sig utan dem.

Dula (till Aspasia) Kom, Aspasia. Han bara gycklar med oss.

Aspasia Han är arg för att han lika litet förstår saken som någon annan, men när jag vet tillräckligt skall det bli ett vapen i hans hand. Han menar väl trots allt.

(Kvinnorna skingras, Dula går ut med Aspasia.)

Kalianax (ensam) Luder! Förgrämda änkor! Gråterskor och klagerskor! Krossade hjärtan och nymfomani med sjuklig sexfixering som bara leder åt helvete! Gråt och gräl och klagovisor! Det är allt vad kvinnor handlar om. *(fnyser, arg och förbittrad)*

Akt III scen 1.

Kleon Din syster har inte stigit upp ännu.

Straton Men knappast tröttsam.
Kleon Frågan är om han har lyckats.
Straton Med vad?
Kleon Var inte så dum. Vad är det en man tar på bröllopsnatten med sin hustru?
Straton En hutt?
Kleon Hennes jungfrudom naturligtvis!
Straton Men de tar sig säkert andra friheter också.
Kleon Ska vi slå vad?
Straton Om vad då?
Kleon Har han tagit hennes mödom eller inte?
Difilos Frågan är hur oddsen står.
Straton Jag tror aldrig han får den så länge han lever.
Difilos Varför tror du det?
Straton De är alldeles för fina båda två för att kunna göra något vulgärt. Hon skulle aldrig gå med på det, och han skulle aldrig nedlåta sig till det.
Kleon Det börjar väl bli dags att kalla ut dem. Jag slår vad om motsatsen. Jag tror inte Amyntor kan motstå någon dam, allra minst en sådan som Evadne, och allra allra minst om han är gift med henne.
Straton Topp! Jag tror du misstar dig.
Difilos De har ju hela framtiden på sig. Varför skulle de skynda?
Amyntor (inträder) Hallå där! Min svåger! Numera min broder! Jag är inte färdig än, och din syster har knappt rest sig.
Difilos Du ser ut som om du tappat ögonen i natt. Du har väl knappast sovit.
Amyntor Nej, faktiskt, det har jag inte.
Difilos Då har du gjort väl ifrån dig.
Amyntor Vi hoppas på en pojke. När han blir tolv får han kommendera flottorna i Rhodos.
Difilos Så bråttom har du inte. Du måste sova mellan varven.
Amyntor Så sant. – Men hon sov som en stock så lugnt som om hon aldrig kunde bli mer tillfredsställd.
Difilos Det tyder på att du förlorat, Straton.
Amyntor Vad?
Difilos Han trodde aldrig att du skulle ta hennes jungfrudom. Kleon trodde du skulle ta den genast.
Kleon Du gjorde väl så väl ifrån dig som sig hövdes, Amyntor?
Amyntor Man pratar inte högt om sådant. Det är för vulgärt och dessutom privat. Vi gör vår plikt och därmed basta. Ni får döma själva efter hur Evadne nu skall ställa sig.
Straton Då har jag förlorat.
Amyntor (avses) Du hade verkligen förlorat, om ej ödets lagar spelat in.
Kleon Du förtjänar henne verkligen.
Amyntor Det är jag ej så säker på. Jag har nog fått mer än vad jag förtjänade.
Melantius (inträder) Där är du, Amyntor! För mig är broder alltför främmande ett uttryck för vår nära vänskap, som har ställt oss närmare än bröder.
Amyntor Vän var du beständigt, svåger är du nu och närmare som vän än någonsin. Nog av! En omfamning är oundviklig! (*De omfamnas.*)
Melantius Hur finner du min syster? Har hon tillfredsställt dig som sig bör?
Amyntor Vi kände knappt varandra innan. Nu vet vi för mycket om varandra.
Kleon Det är helt normalt ett resultat av bröllopsnatten.
Straton Låt oss äntligen få se den tappra bruden dagen efter! Hon kan väl ej vara mindre vacker än igår?
Amyntor Hon kan dock vara retlig, överkänslig och en aning irriterad, så försök att

Difilos Vi är finkänsligheten själva.
Melantius Kalla på henne, Amyntor!
Amyntor (kallar) Evadne! Kom ut, min älskade! Dina bröder önskar lyckönska dig!
Evadne (inifrån) Till vad?
Kleon Ja, du har vunnit vadet, högsta vinsten!
Evadne Ni bara gycklar med mig.
Amyntor Nej, de vill bara gratulera dig och mig till vad vi gjort.
(Evadne inträder.)

Melantius God morgon, syster! Den som vet vem du har gift dig med behöver inte gratulera och lyckönska dig. Han vet att du har vunnit högsta priset.
Difilos O syster, har du verkligen lagt av din oskuld?
Evadne Kan det råda något tvivel om den saken? Jag visste att ni skulle gyckla med mig.
Straton Nej, vi vill bara veta sanningen.
Evadne Om sanningen ska fram, så om jag skulle nödgas gifta mig igen och genomgå vad jag har gjort, så skulle jag nog tacka nej.
Amyntor (avsides) Jag också.
Difilos Syster, Dula säger att hon hörde dina snyftningar och klagorop två rum ifrån dig.
Evadne Så du pratar!
Amyntor Han bara driver med dig. De är alla glada här idag för vår skull.
Evadne Jag skulle vara gladare om det ej spekulerades så vilt om vad vi gjort.
Amyntor Vi har ingenting att blygas för.
Evadne Nej, bara andras prat.
Kleon Här kommer själva kungen!
Straton Och hans bror!
Evadne Det var blott det som fattades.
kungen God morgon, allesammans! Amyntor, du är en lyckans ost! Och ni, min fru, är nu förändrad som en annans. Säg mig hur din bröllopsnatt behagat dig.
Evadne Dess värre inte alls.
Amyntor Hon blev för trött för snart och kunde sedan bara sova och är ändå inte alls utvilad.
Lysippos Låt henne vila mer, så går det bättre.
kungen Amyntor, var du verkligen en sven och trogen din tillkommande tills du gifte dig?
Amyntor (uppriktigt) Ja, min herre.
kungen Hur känns det då att vara fullmogen och ankommen?
Amyntor Det vet väl ni, som varit med om det förut.
kungen Du menar, att ni genomförde äktenskapet genast?
Amyntor Varför inte?
kungen Så du skulle gärna finna dig och tacka ja om jag igen fick för mig att ge dig en hustru?
Amyntor Aldrig.
kungen Var det då ett dåligt val jag gav dig? Har hon inte tillfredsställt dig nog? Är du inte nöjd? Vill du bli av med henne?
Amyntor Tvärtom, min konung, jag är så nöjd med henne att jag aldrig vill ha någon annan. Jag är nöjd med att ha henne som min första och min sista. Och om hon av någon anledning skulle gå bort före mig, så vill jag aldrig ha en annan. Ett äktenskap är nog för min del.
kungen (avsides) Detta är för bra. Det har gått för bra. Jag tycker inte om det. – Får jag tala ensamma med Amyntor och Evadne. *(Alla andra avlägsnar sig.)*

Jag önskar tala mer privat med er om vad som kommer hädanefter för att värna

Amyntor (avsides) Tänker han då tala om att han själv ligger med Evadne? Om så vore, måtte himlen då avhålla mig från att i vrede stöta till!

kungen Ursäktar du mig, Amyntor, om jag har en privat konversation med din Evadne? Du blir inte svartsjuk?

Amyntor Tack, jag avlägsnar mig gärna. Tala du i ostörd ro med henne.

kungen (privat med Evadne) Hur likar du din make?

Evadne Som sig bör. Jag accepterade honom på er befallning, och han är mig god tillräckligt.

kungen Har du då glömt ditt ord till mig?

Evadne Jag lydde er. Var det då ej tillräckligt?

kungen Var ej fåning. Meningen var att din otukt skulle givas legitimitet igenom äktenskap med honom ifall att det skulle komma barn, ej att du skulle älska honom mer än mig.

Evadne Jag har ej lovat er den minsta trohet, och än mindre kunde jag ha hållit någon sådan när ni gifte bort mig.

kungen Dumheter! Du svor mig trohet! Jag krävde av dig lydnad och lojalitet, och du gick med på saken! Aldrig att du skulle ge dig åt en annan man än mig!

Evadne Då kan jag lugna dig. Han har inte tagit mig.

kungen Här står ni ju och skryter inför hela världen om er kärleksnatt!

Evadne Han bara ljuger för att upprätthålla skenet.

kungen En så grann och liderlig och äventyrlig man? Och skulle jag då tro på det? Du bara slingrar dig för att få komma undan!

Evadne Mitt löfte var allenast att jag aldrig skulle älska någon av en lägre halt och rang än din. Om du en dag blir störtad gifter jag mig gärna med din efterträdare. Jag älskar ambitionen och dess makt, de drog mig till dig, inget annat, och om någon annan visar bättre prov därpå än du, så är han min med samma rätt som du. Du själv har upphöjt Amyntor till närmast i ditt rike efter dig, och du har själv gift bort mig med honom. Dock har han inte fläckt mig som du har gjort med maktens rätt.

kungen Du bara ljuger för att komma undan. Du har låtit Amyntor få ligga med dig på din bröllopsnatt. Det vet nu hela staden.

Evadne Och vem sprider rykten om ej lögnare?

kungen Du menar att han ljuger? Nyheten är ute och är accepterad av envar som sann. Hur kan du påstå då att det som alla vet och från Amyntors egen mun är osant?

Evadne Tvärtom svor jag att ej någonsin få låta honom komma vid mig.

kungen Jag känner mannen alltför väl. Ej någonsin att han i sådant läge skulle retirera och förneka sig sin rätt och lust inför en sådan skönhet som du är. Naturen själv bevisar att du ljuger. Aldrig att han skulle acceptera en så fullständigt förnedrande förödmjukelse att bli nekad brudsängen som man. Han är ju ändå man!

Evadne Nej, mer än så, han är en gentleman och diplomat och kan behärska sig, den högsta mänskliga förtjänstfulla av egenskaper.

kungen Och du försvarar honom dessutom. Det gör blott saken värre. Du är kär i honom och vill hellre ha honom än mig. Det är ju självklart och står skrivet i självlysande nattstjärneskrift för universum att förstå som självklart. Var då hädanefter min fiende. Ingen försoning är möjlig.

Evadne Hör då själv vad Amyntor kan ha att säga! Amyntor!

Amyntor Ja, min älskade?

Evadne Hur kunde du utsprida ryktet att vi genomförde bröllopsnatten?

Amyntor Det har jag ej gjort. Folk drog blott sina egna slutsatser.

Evadne Men du gjorde inget för att stoppa dem?

Amyntor Vad kunde jag ha gjort? Folk tror blott vad de vill.

Evadne Men det har utsått söndring mellan konungen och mig och skiljt oss åt

Amyntor O gudar!

Evadne Svär nu genast inför kungen att du aldrig låg med mig!

Amyntor Min enda oegentlighet är löftesbrottet mot Aspasia som jag beklagar att begicks på kungens order. Denna oförrätt är ännu icke gottgjord. Jag vill icke slösa mera ord på denna lösa kvinna, som ni gjorde till min hustru mot min vilja för blott hennes lösaktighets skull med er, som jag ej hade någon aning om, men ni, min herre konung, har gjort er till en tyrann! Och ni anklagar mig och oss för följderna av ert tyranniska godtycke!

Evadne Nå, min herre konung, ni ser själv att ryktet talat falskt.

Amyntor Ni som själv är ofelbar bör veta hur man då och då blir tvungen att ta lagen självsvåldigt i egna händer. Vilket straff är rättvist åt en man som före bröllopet besudlat brudgummens sängkammare och korrumperat med fördärv hans äktenskap så att det aldrig mer kan bli normalt? Är döden icke domen för ett sådant brott?

kungen Dra ej ditt svärd. Du vet, att jag ej fruktar någon undersåte, och det måste blott bli värst för dig om du ger fria tyglar åt din vrede.

Amyntor Vem är jag att resa mig mot kungen, som min far och mina förfäder med deras släkter och familjer alltid tjänat som symbolen för vårt land, dess välstånd och dess rikedom och lycka som all världens främsta hamn? Er helighet och oantastlighet som landets högsta styresman avhåller mig från att emot er lyfta svärdet, som jag hellre riktade mot eget hjärta av min kärlek mot mitt land. Men varför mig? Det fanns väl hundra kandidater minst som hellre äktat er Evadne än jag själv, som ändå redan var förlovad med den som jag älskade?

Evadne De andra dög ej. Blott den bäste ansåg kungen skulle passa mig. Han kunde inte gifta bort mig med en dumbom.

Amyntor Detta blir ju bara värre hela tiden. Säkert fanns det fler än jag i landet som var bättre än de flesta.

kungen Jag behövde någon som jag kunde lita på. Det visste jag att du om någon var pålitligheten själv. Det gällde ju Evadnes ära och min egen.

Amyntor Jag har nog av denna ära, som nu tjänar blott som mask och överslätning av er vanära! Vad är det ni begär av mig egentligen?

kungen Att vi får fortsätta att träffas och i skuggan av ditt äktenskap få älska som förut.

Amyntor Jag skall då tjänstgöra som er privata kopplare?

kungen Du har ej något val. Du är ju gift med henne och det lagligt. Vill du ruinera henne och ditt eget namn? Nej, aldrig, det är du för ädel för. Blott samarbeta, och du håller alla skadeslösa och förblir en lika fri man som jag själv. Det är ej något att bekymra sig för. Sov du lugnt, och låt Evadne sova lugnt med mig, när jag behöver henne. Jag är tacksam att du inte låg med henne. Därmed har du räddat alla oss från början och vårt ansikte, som vi kan fortsätta att bära med den äran. (*går*)

Evadne Där ser du följderna av ditt prat. Du skulle ej ha skrutit så.

Amyntor (suckar) De trodde alla det naturliga. Jag behövde inte ens ju hjälpa dem. Vem vill väl frivilligt åsamka och basuna ut skandaler, när man mest är själv berörd? Ack, att ett äktenskap med all sin falska fröjd och ytliga effekters prakt och tillgjordhet så kunde driva en intet ont anande och blåögd brudgum till så svåra avgrunder av yttersta förtvivlan! Jag är dömd till ödet att nu hela livet bära bördan av att tvingas buga mig för och betjäna min personliga självförödmjukelse och delta i det grymmaste av hycklerier: ett förfelat äktenskap.

Evadne Vi älskar alla våra liv, och det är allt vi har. Jag ville blott behålla mitt.

Amyntor Jag älskar dig ändå, men säg, kan något äktenskap ha blivit mer olyckligt?

Evadne Vi får se. Det är ej ännu över.

Amyntor Vilket?

Evadne Varken livet, äktenskapet eller denna grymma lek som offrat oss för sina

Amyntor Kan det koma något gott därav?
Evadne Det får vi se.

Scen 2.

Kalianax Förbannade idiot, låt mig få slåss med dig!
Melantius Jag är ej den som slåss med gamla gubbar. Vad går det åt dig?
Kalianax Fram med svärdet, bara! Jag kan ännu slåss!
Melantius Det tror jag nog, men knappast segra. Åldern gör i stället med sin visdom varje nederlag till seger, men du verkar hellre vilja göra tvärtom.
Kalianax Du och din förbannade fördömda syster har ju med den ohängde idioten Amyntor snart drivit oskyldig Aspasia i döden!
Melantius Ja, jag medger att det är betänkligt, vi beklagar det, men värst av allt är att ej någon av oss tre är skyldig. Vi begriper inte saken. Amyntor är lika hängig som Aspasia, och ej ens Evadne synes någonsin sitt forna glada jag.
Kalianax Ni bara gör er till och hycklar alla tre! Vem skall jag då få rätt hos och upprättelse för min förgrämda dotter?
Melantius Jag skall gärna hjälpa dig i varje mån jag kan. Låt mig blott undersöka saken.
Kalianax Ingen vet ju något! Alla tiger! Ingen vill avslöja sina hemligheter! Alla har ni någonting att dölja!
Melantius Inte jag.
Kalianax Det tror jag när du kan bevisa det med att avslöja sanningen! (*går uppretad*)
Melantius Jag måste tala ut med Amyntor om detta. Vilken tur! Där är han! Amyntor!
Amyntor Vad är det, bästa vän?
Melantius Här går du grubblande och hängig tyngd av dödliga bekymmer som Aspasia själv! Det duger inte.
Amyntor Vad vill du då jag skall göra?
Melantius Öppna äntligen ditt hjärta och din själ. Vad har man annars vänner till?
Amyntor Mitt äktenskap är låst, och jag har tappat nyckeln ifrån början.
Melantius Något grämer dig alldeles utsägligt.
Amyntor Jag kan inte tala om det.
Melantius Då är jag ej mer din vän men bara en bekant.
Amyntor Hur kan du säga så, Melantius, vi som varit nära vänner hela livet?
Melantius Jag kan inte acceptera att du håller hemligheter för mig, allra minst när de betungar och bedrövar dig.
Amyntor Hav överseende med mig, Melantius, ty om du fick veta det så skulle du blott ångra din nyfikenhet.
Melantius Låt oss ta ett steg i sänder. Säg mig först vad allting handlar om. Sen får vi se vad det kan innebära.
Amyntor Jag kan inte ta det på mitt ansvar att inviga dig i vad som rör oss alla, vår nation, dess ordning och dess framtid.
Melantius (*drar sitt svärd*) Dra ditt svärd då, och låt oss få slåss om saken. Jag ger icke mig för mindre. Amyntor, jag måste insistera.
Amyntor Skyll dig själv. Vår konung har förrän vi gifte oss gjort er Evadne till sin älskarinna. Hon var fallen före bröllopet, som kungen själv beordrade för att försköna situationen, ge Evadne med det snaraste en man och själv på så sätt komma undan. Så kan hon fortsätta vara konungens mätress.
Melantius Du ljuger!
Amyntor Sade jag ej att du skulle reagera negativt?
Melantius Du ljuger! Det kan inte vara sant!

Melantius (drar på nytt sitt svärd) Min mest betrodde vän, hur kan du så med lögner vanära vår syster efter att du gift dig med henne?

Amyntor Om du ej tror mig, fråga henne själv. Om du ej tror mig, döda mig. Jag ämnar ej försvara mig. Du bad mig ge dig anledningen till min obeskrivliga förtvivlan. Du har fått den. Den har smittat av sig på dig nu. Var dock medveten om, att hårdast drabbad är ej någon av oss men Aspasia, som skulle ha fått bli min brud.

Melantius Som gamle Kalianax blivit galen över. (*lugnar sig*) Det smärtar mig, min Amyntor, att detta skulle drabba dig och mitt i hjärtat av din själ som oförlåtlig överträdelse och skymfning av din mandom.

Amyntor Fråga inte mig om äktenskapets sorger. Efter att jag gick i fällan har jag bara mött förtvivlan i snart varje äkta man jag träffat djupt förträngd i nödvändig begravning levande för fridens skull. Ack, jag förstår dem alla alltför väl. Om alla äktenskaps sanningars hemligheter släpptes ut, så skulle inga äktenskap mer hålla.

Melantius Jag ser dock en väg ur detta. Trots allt är jag glad att jag fick ut det ur dig. Allting stämmer. Konungens besynnerliga byte av din bröllopspartner, ditt outrannsakliga och outlösta lidande, den överspelta glättigheten mellan dig och vår Evadne, och de hemligheter och mysterier hon själv stängt sig inne med av fruktan för att något skulle synas. Detta manar till aktion, och jag vet just precis hur vi skall göra.

Amyntor Kan problemen lösas utan blodsutgjutelse och utan fara för vår stad?

Melantius Det är just frågan. Gå i frid, Amyntor. Lämna resten åt din vän och mina bröder.

Amyntor Ack, Melantius, jag fruktar att din vänskap är det sista jag har kvar.

Melantius Det kan du lita på. (*de omfamnas*) Gå hem nu, broder, sov, och vila ut. Det är vad du behöver.

Amyntor Tack, min vän. Det är väl dags nu äntligen att sova ut på saken. (*går trött ut*)

Melantius Den gamle gubben Kalianax har nycklar till kastellet. Han skall bli vår nyckelperson. Difilos! Just den jag mest behöver!

Difilos (stannar) Vad är det som står på, Melantius?

Melantius Allt möjligt, och du måste hjälpa oss.

Difilos Jag kommer just från hovet. Kungen skrattar med vår syster, och de skrattade oss nästan alla ut.

Melantius De måste gråta, Difilos.

Difilos Och varför det?

Melantius Det kommer att gå upp för dig så småningom. Var bara med i mitt projekt, som är nödvändigt för vårt Rhodos' väl.

Difilos Är det en statskupp eller en palatsrevolution på gång?

Melantius Ställ inga frågor. Lita på mig bara. En stor orätt har begåtts mot oss, mot vilken vi är tvungna att vidtaga åtgärder.

Difilos Nåväl, det kanske då är bäst att jag ej ställer några frågor.

Melantius Tids nog får du veta allt.

Difilos Du verkar fast besluten och behärskad samtidigt, som om du visste med exakthet vad du måste göra. Nåväl, jag skall lita på dig.

Melantius Samla vapen, och mobilisera alla stridbara du kan, men det är bråttom. Vad vi måste göra måste göras genast.

Difilos Tempo älskar jag vad det än gäller. Broder, jag har redan satt i gång. (*försvinner*)

Melantius Jag hoppas att vår sak är rättvis, men mitt blod kan inte säga annorlunda, och jag tror på blodet. Att ta hämnd och själv förgås är meningslöst, att fly omöjligt, men om vi kan få kontroll över kastellet kan vi ta kontroll över situationen. Kalianax! Du måste hjälpa oss ta hämnd för vad din dotter lidit!

Kalianax Så det låter så nu? Vad försöker du nu tubba mig till?

Kalianax Det vore landsförräderi.
Melantius Det är det redan. Jag är tvungen att ta livet av vår konung, som har gjort din dotter och dig själv så mycket orätt.
Kalianax Ut, förrädare!
Melantius Jag säger som det är! Om du ej samarbetar måste jag ta tvång till hjälp. Du ville ju så gärna slåss... (*drar sitt svärd*)
Kalianax Vänta litet! Vad har kungen gjort min dotter?
Melantius Ingenting, men tvingat hennes man till äktenskap med hans våldtagna frilla!
Kalianax Himlar! Allt det onda låg hos kungen!
Melantius Ja! Ger du mig dina nycklar nu?
Kalianax Ej endast nycklarna, men hela arsenalen! Ty här gäller det ej mer att tänka, klaga, grubbla och förgräma sig, men handla!
Melantius Just så, gubbe! Allting för din dotter!
Kalianax Jag ska hämta nycklarna. (*går*)
Melantius Två kränkta damer kräver hämnd utan att ha begärt den, varför den i stället då blir så mer angelägen. Vi skall hämnas med besked! Det blir en uppfriskande och rejäl revolution till hämnd för vår förförda syster och en skrotad brud!

Akt IV scen 1. Evadnes salong.

Melantius (inträder) Var hälsad, syster!
Evadne Även så, min broder.
Melantius Du är så skön som du har alltid varit och än skönare.
Evadne Jag tackar dig, min broder.
Melantius Är det äktenskapets fröjder som så framhävt din frappanta skönhet?
Evadne Kanske snarare mitt äktenskaps överenskommelser och resultat.
Melantius Säg, får jag tala ensam med dig?
Evadne Tärnor, gå! (*Alla jungfrur och pigor går.*)
 Vad har du på ditt hjärta, broder? Vi har setts för litet sedan du kom hem. Nu har vi äntligen ett gyllene tillfälle att språka.
Melantius Låt mig först få låsa dörren. (*läser dörren*)
Evadne Är det så pass allvarligt?
Melantius Allvarligare än du tror.
Evadne Jag trodde att du skulle glädja mig.
Melantius Det är det sista som jag kommit hit för.
Evadne Du behagar skämta, och du skrämmer mig. Gör mig bara inte ledsen, för då får du gå.
Melantius Hur skulle jag väl kunna göra dig det minsta ledsen?
Evadne Med att smickra, prisa, fjäska för mig och ej vara sann, som alla andra i mitt sällskap mest blott hycklar och förställer sig.
Melantius Dess värre måste jag bedröva dig med just att vara sann.
Evadne Det låter bättre. Kom till saken.
Melantius Syster, din sällsamma skönhet är av sådant slag, att med din spiritualitet och skarpsinniga begåvning dessutom kan du med lätthet inflamma ett helt rike.
Evadne Så du pratar!
Melantius Det är just vad som har hänt. Min vän Amyntor är ej lyckligt gift. Han gifte sig till rollen av en hanrej och fick veta det ej förrän efteråt. Du måste säga mig hans namn.
Evadne Vems namn?

Evadne Du kommer med brutala insinuationer. Gå din väg. Du vet var dörren är.

Melantius Jag hoppas verkligen du ej haft fler än en.

Evadne Din offensiv är obevekligt envis. Varifrån har du fått dina amsagor?

Melantius Alla känner till det. Alla talar om det. Hovet skrattar åt det. Ingen bryr sig fastän alla vet det, då Amyntor bär sitt kors med tapperhet.

Evadne Vad har han tutat i dig?

Melantius Ingenting. Jag vet det av mig själv. Jag kan addera, syster. Jag har sett vad jag har sett, och du kan inte ljuga för mig, lika litet som du vet att jag ej nånsin ljugit inför dig. (*tar ett fast grepp om hennes arm*) Vem är han?

Evadne Du är värre än Amyntor. Släpp mig! Du gör mig ju illa!

Melantius Inte förrän du har sagt mig vem som har dig i sitt våld och gjort dig till en frilla och den värsta horan här i Rhodos!

Evadne Bror! Jag ber dig! Skona mig!

Melantius Du har ej skonat vår familj. Du har ej skonat Amyntor. Du har ej skonat ens dig själv. Du har förnedrat dig och blivit offer för jag måste veta vem!

Evadne Min bror, det är det enda som nu räddar dig, att du dock är min bror.

Melantius Men lika distansierad som ditt syskon som du själv är från din dygd och ära! Syster! Om du inte säger mig hans namn så skändar du dig själv!

Evadne Om du ska bruka våld så har du kommit fel. Gå till dina soldater. Du kan bruka våld och kommendera, men du vinner aldrig någonting från någon dam med våld.

Melantius Du har ej någon här som kan försvara dig, och ingen hör dig om du ropar hjälp. Jag ger mig inte. Vilken härlig hora du har blivit! Vilket läckert byte för en mäktig hallick! Vem var det som tvingade dig till gifte med den stackars genomärlige och ädle oskyldige Amyntor som idealiskt pålitligt förklade för sitt horeri? Du gifte dig med honom bara för att skydda ert förhållande från insyn, eller hur?

Evadne Nej! Det var blott min enda räddning!

Melantius Från den vanära du redan vunnit och själv stämplat dig för alltid med? Bekänn! Vem har förgiftat dig, förbrukat din jungfrulighet och renhet, skändat dig, vanärat dig, omvandlat all din dygd till smuts och äckel och i stället för ditt hjärta inplanterat kräfta i din själ?

Evadne Min bror, du går för långt.

Melantius Jag ger mig inte! Alla greker som i Asien har krigat mot fördömda perser vet, att det är alltid möjligt att gå ännu längre! Tala, förrän detta svärd går samma väg som din fördömda älskare! Jag kräver blott att du bekänner vem det är! Och när du sagt det äntligen, så skulle jag ej ändå kunna ge vad du förtjänar. (*sänker svärdet*)

Evadne Du vill inte döda mig?

Melantius Är det för mycket av mig att begära ren och skälig rättvisa? Du har ej något skäl att skydda honom. Nej, du kan ej ha det ringaste tänkbara skäl.

Evadne Du kan behärska dig. Det gläder mig. Ej något kan jag respektera mer hos män än självbehärskning. Den egenskapen saknar kungen.

Melantius Det var allt vad jag begärde: att du själv stod upp för vem han var. (*sticker sitt svärd tillbaka i skidan*) Jag visste hela tiden vem det var. Amyntor gav mig namnet, men jag måste tvinga det ur honom, som jag hårt fick tvinga det ur dig.

Evadne Jag har förbrutit mig mot er, mot min familj och allra mest mot Amyntor. Jag vet det, jag har alltid varit smärtsamt medveten om det. Jag ber dig om din broderliga förlåtelse. Jag ville aldrig ha det så, men makten kan ej någon undersäte motstå.

Melantius Har det pågått sedan länge?

Evadne Alltför länge.

Melantius Och det pågår alltfört? Regelbundet eller bara dagligen?

Evadne Jag ville hellre dö med hemligheten än fortsätta leva med den om den

Melantius Jag är här, Evadne, för att ge dig lösningen på ditt problem.

Evadne Det kan ej finnas någon lösning, ej så länge kungen lever.

Melantius Just precis. Du måste döda honom.

Evadne Det gudarna förbjude!

Melantius Nej, det kräver själva gudarna! Kan du ej hata honom? Kan du ej fördöma honom? Även om du inte kan det, så är det din plikt att döda honom. Bara du kan göra det. Du har hans hjärta, hans intimitet och hans förtroende. Han skulle aldrig rädas dig och aldrig ta med vapen i er säng. Han är i ditt våld, syster, i din säng.

Evadne Du ålägger mig den svåraste tänkbara bot. Hur skall jag göra det? Har du några rekommendationer?

Melantius Du vet bäst själv hur du bäst kan göra det, med dynan kanske, så han kvävs. Det är väl den mest smärtfria metoden. Du har fullkomligt fria händer.

Evadne Du ålägger mig mitt livs svåraste värv.

Melantius Jag vet att du kan göra det. Du vet du måste göra det.

Evadne Det ligger ej för kvinnor att ta något liv. Ni män har kraften och den samvetslöshet som det kräver, men vi kvinnor är för blödiga och känsliga och mjuka, mer anpassade till att ömt vårda sårbara små spädbarn än till att brutalt ta andras liv.

Melantius Du har ej något val. Du måste göra det. Betänk alternativet: att i nedrig skam fortsätta leva med din kungliga tyrann och med din make som hans kopplare och hanrej. Kan du tåla sådant liv? Det är vad jag bestämt är tvungen att förvägra dig och oss. Vad är det bättre av de båda onda val du har?

Evadne Att döda honom.

Melantius Kan jag lita på dig att du gör det?

Evadne Ja. Men inget ord mer om den saken. Låt vår pakt nu vara en statshemlighet av yttersta konfidentiella sekretess tills saken har passerat.

Melantius Som du vill. (*omfamnar henne*) Min syster, du kan inte ana hur det plågar mig att nödgas utsätta dig för detta. Livet måste ha sin gång, och då och då krävs döden som operation för livets existens. Naturen måste ha sin rätt. Jag tror att du förstår mig.

Evadne Ej ens Amyntor får veta något om vår pakt.

Melantius Han är för god och ärlig för att kunna göra något emot kungen. Bara du som kvinna kan i detta läge skipa rättvisa och är dessutom motiverad.

Evadne Tyst, han kommer! Ge dig av! Du har ej varit här! Han får ej ana något om vår konferens!

Melantius Jag sticker. (*sticker bums*)

Evadne (*ensam*) Hur vilsen har jag icke varit i kärlekens labyrint! Jag ville ingen illa men blott alla väl och trodde att jag genom kompromisser kunde vara alla och envar till lags. Men kärleken tycks alltid kräva gränslösa komplikationer, varför det begås så mycket våld i kärleks namn. Nu blir jag tvungen själv att operera våldsamt för det sjuka resultat som kärleken har vållat.

Amyntor (*inträder, ser att hon har genomgått en kris*) Hur står det till?

Evadne (*faller genast på knä för honom*) Du är min enda herre. Tro mig och förlåt mig! Jag har skändligen utnyttjat dig och låtit dig bli skändligt illa och förnedrande behandlad. Allt är mitt fel, men jag tror att jag skall kunna bättra mig.

Amyntor Jag har ej anført någonting emot dig. Ödet har förslavat oss. Det har jag accepterat som en man med tålmod och vissheten att allt går över. Gråt ej, käraste, och böj ej knä för mig. Vi står på samma stormomgivna klippa, du och jag, på en nivå.

Evadne Jag reser mig ej förrän du förlåtit mig.

Amyntor Vad finns det att förlåta? Att mitt äktenskap som kataklysm förintat allt jag trodde på? Att plötsligt jag ej fann en enda trogen äkta hustru eller man i världen? Att all dygd var blott en illusion, att trohet var blott till för att bedragas och

smärta och förtvivlan? Nej, Evadne, allt jag genomgått var inte ditt fel. Du var helt oskyldig. Ödet bara spelade oss ett ohyggligt spratt. Vi hade otur, och mest otur hade dock den desperata gråterskan Aspasia. Det är henne du skall be förlåtelse av, om det alls är möjligt.

Evadne Är hon död?

Amyntor Ej långt ifrån, men hennes far har drivits galen av påfrestningarna av hennes olycka. Han vill slåss till varje pris med vem som helst och inbillar sig att han plötsligt blivit ung på nytt.

Evadne Jag reser inte på mig förrän du förlåtit mig. Jag vet: det är ett antal fler jag måste tigga om förlåtelse. Du är den första. När du givit den går jag till nästa, icke förr.

Amyntor Då ger jag den. Nu ser jag dig som den du var förrän en usel kung fick ögonen på dig och fick idén att fräckt dra fördel av sin position. Ge mig din hand och res på dig. Nu känner jag dig, och nu kan jag ära dig och respektera dig.

Evadne (reser sig) Behåll dock avståndet till mig tills jag till fullo gottgjort hela denna fula kontrovers. Jag vet, jag har en bot att göra, och jag har fått instruktioner. Låt oss inte ses igen förrän jag genomgått till fullo reningsbadet.

Amyntor Som du vill. Jag älskar dig.

Evadne Och du är nu den enda som jag nånsin älskat. (*kysser två fingrar och lägger dem på hans panna*) Låt detta bli vår avskedskyss tills vidare.

Amyntor Då ser jag fram mot fortsättningen.

Evadne Vänta ej för mycket. (*ger sig skyndsamt av*)

Amyntor Vad skall hon göra? Gå till något tempel för att rena sig? Be Aspasia och sin broder om förlåtelse? Vi får väl se. Det enda säkra är väl att det blir en viss fortsättning på spektaklet.

Scen 2. Hovet.

kungen Ta om det där en gång till.

Kalianax Det är alldeles sant, min herre. Jag hörde det med egna öron. Han har blivit alldeles galen.

kungen Eller också har du blivit det. Det har du förresten varit länge.

Kalianax Skulle jag då ljuga efter fyrtio år i kungahusets tjänst?

kungen Det borde du väl veta, efter fyrtio år i kungahusets tjänst, att det är där man lär sig ljuga, eller har du glömt det? Har du fallit för dina egna lögner, som alla andra?

Kalianax Jag svär att jag ej ljuger.

kungen Och skulle då min bästa riddare, jämte Amyntor min betroddaste tjänare, då plötsligt vilja genomföra en statskupp, ta kastellet ifrån dig, mörda mig och tro sig komma undan med det?

Kalianax Det är vad han sade till mig.

kungen Du måste ha hört fel.

Kalianax Det trodde jag också först.

kungen Där ser du!

Kalianax Nej, jag hörde!

kungen Du hörde i syne!

Kalianax Jag kan bli blind men är inte döv.

kungen Inga vittnen?

Kalianax Jo, jag.

kungen Bara ett? Det räknas inte. Du kan ha dagdrömt eller hallucinerat. Det är inte ovanligt när man blir gaggig.

kungen Varför gör du inget annat då än bara gaggar?
Kalianax Jag gaggar inte! Jag anmäler konspirationer!
kungen Och vad är alla konspirationsteorier om inte tagna ur intet ur luften som redan gaggiga idioter gör stort väsen av att gå omkring och gagga om?
Kalianax Jag ber er då åtminstone att undersöka saken innan det är för sent!
kungen Gott. Jag skall pröva den gode Melantius och hans familj med den gode Amyntor, alla mina bästa och närmaste vänner. Kalla hit dem, Straton! Jag behöver dem! Jag behöver bättre sällskap än denna narr som bara försöker göra sig till åtlöje med att få mig att ta konspirationsteorier på allvar!
Straton Jag har bett dem komma.
kungen Än är icke bröllopfesten slut, och jag är skyldig Evadne och hennes trogne man en bröllopsmiddag eller två plus några banketter, för det har jag lovat dem, och ändå står jag djupt i skuld till dem båda.
Kalianax Ni skämmer bort ungdomarna. Ni har ju betalat hela bröllopet och alla festligheterna i en hel vecka!
kungen Är du avundsjuk för att din dotter inte fick dem?
Kalianax Hon bara lipar. Hon hade inte kunnat fira ändå.
kungen Vad är det med henne? Tog hon det så djupt?
Kalianax Djupare än en avgrundsbrunn utan botten. Hon är ett svart hål av bara sorger. Sannolikt var det hon som förvred huvudet på Melantius och eggade upp honom till hämnd när Amyntor ändå var förlorad.
kungen Hm!
Straton Era vänner, herre konung.
(inträder Melantius, Difilos, Amyntor, Evadne, Lysippos och andra.)
kungen (reser sig med bägaren i hand) Välkomna, mina vänner! Nu ska vi vara glada! Sätt dig här intill mig, Melantius, och du, Amyntor, på min andra sida. Evadne, med din skönhets strålgans får du äran att ge ljus och hjärtlig stämning åt hela festen.
Evadne Jag har ingenting emot att få tjäna som mottagare av era hyllningar, herre konung.
kungen Därför tröttnar jag aldrig på att ge dem. Fyll pokalerna med vin! Det här är den definitiva festen till Evadnes och Amyntors ära! Må de länge leva lyckliga i sitt saliga äktenskap!
Amyntor (till Evadne) Han är berusad.
Evadne (tillbaka) Det är han alltid.
Melantius (till Difilos) Tror du Kalianax har skvallrat för kungen?
Difilos (tillbaka) Han har säkert sagt allt möjligt som kungen inte trott på.
kungen (på strålände humör) Skål, mina vänner, för Amyntor och Evadne!
alla (höjer pokalerna) För Amyntor och Evadne!
(Alla dricker, somliga med betänksamma miner.)
kungen (sätter sig) Fyll på pokalerna!
Kalianax (härmar) Fyll på pokalerna!
kungen Du har redan fått för mycket, gubbe.
Kalianax Som om du inte hade fått det.
kungen Jag får aldrig nog.
Kalianax Varför klandrar du mig då?
kungen För att du grumlar mina tankar med dina egna grumliga misstankar. Jag vill inte tro något ont om någon. Jag vill inte ha din paranoia.
Kalianax Anklagar du mig för att vara sinnessjuk?
kungen Nej, bara gubbsjuk, vilket är illa nog. Men vi får se. Är det som jag tror, att du bara lider av vanvettig inbillnings noja, så tar jag nycklarna till fortet ifrån dig, och du får hädanefter stanna hemma under ständig tillsyn.
Kalianax Stänger du in mig med min galna dotter?

Evadne (till Amyntor) Kungen är på gott humör ikväll. Det gör mig orolig.

Amyntor (tillbaka) Hur så?

Evadne Han gör sig alltid extra glättig när han förbereder argan list.

Amyntor Kan han göra något värre än han redan gjort?

Evadne Vänta bara!

kungen Melantius, du verkar sorgsen.

Melantius Jag har tyvärr ingenting roande att komma med.

kungen Har du då något oroande? Det slår mig plötsligt hur lätt det vore för någon av er vid ett tillfälle som detta att blanda gift i min bägare.

Amyntor (protesterar genast) Vi är inga giftblandare här.

Melantius Varför skulle någon göra det?

kungen Fråga gubben Kalianax. Han har gjort det hela dagen. Han har fått för sig att ni alla konspirerar emot mig. Var har han fått det ifrån? Från sin kärlekskranka dotter? Knappast. Hon om någon skulle gärna konspirera själv och ensam om hon kunde. Från dig, Melantius? Vet du någonting?

Melantius Jag vet ej mer än vad du själv vet, min konung.

kungen Och du då, Amyntor? Hyser du något agg emot mig ännu, eller har jag gottgjort dig tillräckligt? Det vet gudarna, att jag har ansträngt mig ordentligt.

Amyntor Jag har svårt för att tro att någon skulle ha någon anledning att vilja konspirera mot er, utom, som ni själv säger, stackars lilla Aspasia.

kungen Och varför är *hon* inte här? Hon hör ju också till familjen!

Straton Hon ville inte komma.

Kalianax Hon ville stanna hemma och lipa i stället.

kungen Och du då, Evadne, kan du ha något att invända mot mig? Jag gav dig den bästa man jag visste på hela Rhodos. Han har inte klagat på att han fick den klaraste skönheten och högsta kvinnliga begåvningen på hela Rhodos. Har du männe konspirerat?

Evadne Jag har inte ens börjat ännu.

kungen Ha-ha-ha! Ett tvetydigt svar, så typiskt för en överlägsen kvinna!

Evadne Kvinnor konspirerar inte. Endast fegisar konspirerar. Kvinnor manipulerar eller handlar. I bästa fall manipulerar de så skickligt att de slipper handla. I sämsta fall måste de handla när männen inte gör det.

Melantius Fega män konspirerar och modiga kvinnor handlar. Det vore bättre om modiga män handlar och kvinnor fick koncentrera sig på att manipulera dem så att de handlar rätt. Är det så du menar, syster?

Evadne Någonting ditåt.

Amyntor Bäst vore det att alla män försökte handla rätt, så kvinnor slapp manipulera dem. Då sluppe vi också alla konspirationer.

Difilos Naturligtvis. Amyntor har som alltid rätt.

Amyntor Ty allt vad kvinnor egentligen duger till är kärlek, som är deras enda rätta element, det enda, där de är helt till sin fördel.

Evadne Tack för det ordet, Amyntor.

kungen Och skulle ett sådant sällskap konspirera? Gå och häng dig, ditt gubbskrälle, din gubbfan, din gnällgubbe, och gå i säng med din sjuka dotter där hemma, så blir hon kanske lite gladare. Allt vad hon behöver är ju vilken man som helst! Ha-ha-ha!

Melantius (till Kalianax) Hur blir det med nycklarna, Kalianax?

Kalianax (till kungen) Nu är han på mig igen!

kungen Vad då med? Klämmer han dig på testiklarna för att testa din potens? Ha-ha-ha!

Kalianax (till Melantius) Jag vet inte vem som är galnast, han, som vägrar tro mig, eller ni, som vill störta honom.

Kalianax Allt.

Melantius Inte konstigt då att han inte tror dig.

Kalianax Menar du att ni alla driver med mig?

Melantius Ge mig bara nycklarna, och jag lovar dig att du aldrig skall bli inlåst hemma.

Kalianax Ni hotar mig åtminstone inte. Jag har nycklarna här. (*smusslar dem under bordet till Melantius*)

Melantius Hjärtligt tack. Se det som att din livförsäkring är i hamn med hela din långa trygga ålderdom.

Kalianax Håll mig bara utanför vad ni än gör, så är jag nöjd.

Melantius Jag lovar dig, att alla skall bli nöjda.

Kalianax Även kungen?

Melantius Han mest av alla. (*till Evadne*) Gör ditt bästa för att glädja kungen nästa gång.

Evadne Med besked.

kungen Kort sagt, Melantius, för att nu vara ärlig, så har vår gamle trotjänare här Kalianax förfäktat, att du bett honom om nycklarna till fästningen och att du ämnar mörda mig. Vad säger du till det?

Melantius Jag säger ingenting, för jag vet ingenting om gubbens tillstånd och vill icke spekulera i hans sinnestillstånd.

kungen Och vad säger du till det, du gamle galne Kalianax, förgiftad av din kränka dotter?

Kalianax Jag vill inte bli inspärrad, varken hemma eller någon annanstans. Jag säger bara det, att under mina fyrtio år som fortets kommandant har aldrig någon fientlig styrka kommit åt det.

Melantius Ingen ville ta det, för där finns ju bara spindelväv och damm och annat skräp som du har samlat där under dina fyrtio år.

Kalianax Dock kontrollerar fortet hela hamnen. Den som har det kontrollerar Rhodos.

kungen Du har kontrollerat Rhodos väl i alla dina dagar, gode Kalianax, men borde du ej allt emellanåt ha städat det? Så klart att ingen ens försöker komma in om där finns bara smuts och skräp och spindelväv? Ett sådant fort är alltför lättintagligt för att vara attraktivt, men lyckligtvis så har ju heller ingen makt i fyrtio år gjort oss den äran stridig av att vara havets främsta sjömak. Det är dags, Kalianax, att du blir pensionerad, så att vi kan städa upp ditt fort nu efter dina fyrtio år av dammighet. Nej, det är dags att jag går hem och knyter mig. Sitt kvar, go'vänner, och sup till och pokulera för så länge som ni vill! Jag bjuder!

(*bryter upp. De flesta bryter upp med honom.*)

Lysippos Han har druckit friskt och festat nästan hela dagen, som om han var plågad av otäcka föraningar. Det är bäst att jag för honom hem.

Straton Ta hand om honom väl. Han är den enda konung som vi har.

Amyntor Jag går i förväg hem, Evadne.

Evadne Jag kommer efter strax. Jag hoppas att du sover när jag kommer.

Amyntor Det gör jag säkert. Kom, min gamle svärfader in spe, låt oss två stödja ömt varandra som två fallna och besvikna män.

Kalianax Jag tackar dig, min förlorade svärson. (*De går.*)

Melantius Gör ditt bästa syster, om han kallar dig.

Evadne Det gör han säkert, så berusad som han är.

Difilos Jag följer efter dem och ser om konungen behöver något. (*går*)

Evadne Då går jag hem till mig och till min jungfrubur i väntan på min enda stamkund.

Melantius Om han uteblir, och ingen kallelse blir av, sov bara lugnt.

Melantius Det borde ske nu just i denna natt när han är som mest salig i sin fyllas sorglöshet. Allt är väl förberett, och vi har arsenalen i vår hand. Allt som behövs är att vår konung kallar på sin frilla.

Difilos (kommer ivrigt tillbaka) Det har skett.

Melantius Vad har skett?

Difilos Kungen har sänt bud på henne.

Melantius Bravo! Äntligen! Nu är vår timme slagen!

Difilos Men Amyntor är fullkomligt rasande.

Melantius Hur så?

Difilos I fyllan sände kungen bud till honom att för natten avstå från sin fru åt honom.

Melantius Kungen struntar helt i etiketten.

Difilos Här är stackars den behornade Amyntor nu. Så arg är han att man kan nästan se hans horn i pannan. Du får klara honom. Risker är att han uppväcker hela Rhodos. *(flyr när Amyntor rasande slår upp dörren)*

Amyntor Kunganidingen skall dö!

Melantius Förstör nu inte våra planer med att tappa självkontrollen, Amyntor!

Amyntor Det har gått för långt! Han skickade till mig ett bud att sända över min gemål till honom för en kärleksnatt och omedelbart efter vår finalbröllopsbankett!

Melantius Han bjöd på den och tänkte väl att han därmed betalat även för din hustru.

Amyntor Jag kan inte tåla detta längre. Vad har ni planerat?

Melantius Allt. Vi väntar bara på signalen. Arsenalen, flottan och kastellet är i vår kontroll, och vi har alla trupper i vår hand.

Amyntor Låt mig då ge signalen. Låt mig gå och mörda honom genast.

Melantius Nej, Amyntor, det skulle förstöra allt! Du skulle bara väcka vakten, och du skulle dödas eller fängslas genast för att likvideras. Vi behöver dig. Du får ej offra dig i onödan.

Amyntor Jag står ej ut med honom levande i samma värld som jag! En av oss måste dö!

Melantius Och det får ej bli du, och det får ej bli din hand som tar hämnd på honom. Du är renast av oss alla, håll dig ren och utanför, och låt oss få hantera effektivare och smidigare vapen. Endast en får dö och ingen annan.

Amyntor Vem skall göra det då? Du? Nej, låt oss göra det tillsammans och nu genast!

Melantius Sansa dig! Låt ej passionen skena blint iväg med dig och släppa vett och sans åt fanders bortom all kontroll! Det sista politiken är behjälplig av är impulsivitet! Planera först, tänk över väl och förbered, och handla sedan! Endast så kan optimala resultat försäkras.

Amyntor Bind mig då och spärra in mig! Annars löper mitt rättmätigaste raseri fullkomligt amok med mig!

Melantius Jag förstår dig. Men du är för hederlig, Amyntor. Ens om du försökte skulle du ej nånsin klara av att döda kungen av ditt land.

Amyntor Ditt ord förlamar mig. Din realism är alltför övertygande och överväldigande. Svärdet faller ur min hand och utan strid. Jag ger mig. Du har vunnit. Men jag ger mig ej till tåls i längden! Låt det ske! Om inte, tar jag lagen i min egen hand och dödar kungen om jag själv så måste stryka med!

Melantius Giv oss blott denna natt. I morgon får du fritt agera.

Amyntor Det är rimligt. En natt till av hanrejskval skall jag uthärda, men sen är det slut! Din hand på det! *(Melantius fattar hans hand.)* Detta är en vänskapsed som är långt dyrare än alla andra eder.

Melantius Jag är medveten om det, och därför svär jag den.

Amyntor Jag tar ditt ord på allvar, och du är min vän och mer än någonsin om du

Melantius Jag skulle inte svära eden annars.
Amyntor Din iskalla säkerhet är nästan skrämmande. Det är väl inget ont på gång?
Melantius Vi vet ej någonting ännu om denna nattens eventuella följder.
Amyntor Du är gåtfull som en kvinna och vet mer än jag. Nåväl, du är Evadnes bror, och jag får foga mig som efter henne efter dig.
Melantius Det gör du klokast i. God natt, min bästa vän.
Amyntor God natt, min bror, (*omfamnar honom*) om du kan sova.
Melantius Även sömnlös kan det bli en god natt.
Amyntor Vi får se. Självt vet jag inga andra nätter mer än sömnlöshetens kvalfulla förtvivlan. (*går*)
Melantius Det måste ske i natt. Om det ej lyckas, ve oss alla!

Akt V scen 1. Kungens sängkammare.
 Evadne inträder i förrummet.

Evadne Sover kungen?
Straton Jag beklagar. Ja, han sover redan.
Evadne Han har kallat på mig.
Straton Jag försökte hålla honom vaken, men det var omöjligt. Han var alltför drucken. Men han vill nog säkert ha er när han vaknar.
Evadne Ja, det tror jag också.
Straton Ett gott råd: han har druckit mycket, så låt honom sova av sig det värsta. Annars kan han bli lätt odräglig.
Evadne Jag känner honom väl. Ge mig nyckeln till rummet, och låt ingen komma i närheten. Det är alltid så han vill ha det när han är full – så ensam med mig som möjligt i så fullständig säkerhet som möjligt.
Straton Givetvis. Jag önskar det var jag i hans ställe. Jag får inte önska er någon god vila.
Evadne Så ni pratar.
Straton Det är allt vad jag kan göra, men när kungen vaknar vill han säkert handla desto mera...
Evadne Bespara mig era fantasier. God natt, min herre.
Straton Och må det bli en lång god natt för er. (*drar sig tillbaka*)
Evadne (*inträder i kungens sovkammare, låser dörren bakom sig. Kungen sover en vällustig sömn och snarkar.*)

Han sover. Det är väl, och det blir knappast lätt att väcka honom. Skall jag då göra processen kort med honom och omedelbart förpassa honom bort från sinnevärlden? Nej, det vore alltför enkelt. Jag har ändå älskat honom, han har varit god mot mig, och han har rätt till sitt försvar förrän jag skickar honom vidare, om jag nu gör det. (*tar varsamt hans händer, en i sänder, och binder dem fast med svarta läderremmar bakom och över hans huvud i sängen.*) Ändå kan han sova och så gott som vilken gris som helst. Det vore nästan synd att väcka honom. Skall jag inte ändå bara skona honom och slå till nu genast och så göra det så smärtfritt som är möjligt för oss alla? Nej, jag måste tala ut med honom. Även jag har skuld i min förlorade integritet och heder, och jag vill höra om han alls har någonting att säga till försvar hur han har använt mig och sina bästa vänner och den offerade Aspasia. (*väcker honom*) Herre konung! Vakna! (*Han vaknar inte.*) Sluta snarka! Jag är här!
kungen (*sömndrucket*) Vad är nu detta? Har jag vaknat i en dröm? Vad har du förberett dig för? Vill du variera lekarna med mera avancerade poänger?
Evadne För blott en gångs skull så ville jag ha oss mer jämspelta.

kungen Jag tackar dig. Jag kunde aldrig tåla att jag alltid måste vara överlägsen. Och vad är ditt nästa steg? Skall du bestiga mig och rida mig tills jag ger upp och spränger mig och störtar som en häst?

Evadne Min vän, du är nu redan störtad.

kungen Jag ser fram mot dina nya lekar. Du var alltid så uppfinningsrik. Och därför föredrog jag alltid dig långt före alla andra.

Evadne Är då sex det enda du kan tänka på?

kungen Vad kan man annat tänka på i damers sällskap?

Evadne Deras välfärd. Hänsyn mot deras familjer. Takt och hövskhet och finkänsla för undvikandet av att skada dem.

kungen Jag har väl inte skadat dig? Du fick allt vad du önskade, och jag gav dig åt Rhodos bästa man som generös kompensation för vad du eventuellt känt harm för genom din förlust av jungfrudomen. Du har aldrig gråtit i mitt sällskap eller grälat, bara varit glad och underhållande. Vad är det nu?

Evadne Jag tänker inte på mig själv men på Aspasia.

kungen Och vad har hon att klaga över? Hon har ju fått hålla kvar sin jungfrudom och har ej någonting att ångra. Hon har fått behålla sin integritet i fred.

Evadne Hon älskade sin Amyntor, och han var ärligt kär i henne. För dem fanns det ingen annan än varandra. Amyntor är nu en arg bedragen hanrej lurad i den fällan innan han blev gift och utan att han ens fick veta det.

kungen Och därför har jag kompenserat honom. Fick han inte Rhodos vackraste och härligaste kvinna? Har han anförts klagomål mot henne? Icke. Bjöd jag ej er på ert bröllop med banketter utan tal? Vad vill ni mera? Säg det, och jag skall ge er allt vad ni önskar.

Evadne Allt vi önskar är vårt eget liv, min jungfrudom tillbaka och Aspasia sin man.

kungen Ha-ha-ha! Det vet du väl, att ingenting kan vrida någonsin historien tillbaka? Var nu inte dum, var klok och realistisk, ta mig ur din snara, och låt oss få älska, och det ordentligt!

Evadne Har du inget samvete?

kungen För Amyntor? Han borde vara nöjd. För gråterskan Aspasia? Hon borde lära sig att acceptera livet som det är och göra det bästa av saken. Jag beklagar, ljuvaste Evadne, det är allt vad vi kan göra. Det är vad jag själv har gjort när jag blev hopplöst kär i dig. Var det då fel? Och vill du straffa mig för det?

Evadne Jag måste. Mina bröder kräver det.

kungen Melantius. Så det var ändå något bakom gagget om konspirationer. Hur långt har det gått?

Evadne Så långt att det med lagen om historien ej mer kan gå tillbaka.

kungen Du menar alltså allvar. Nej, det kan jag inte tro. Du gycklar med mig. Aldrig kan en kvinna tas på allvar, och du är ju blott en kvinna, gjord för smekningar och kärlek, ljuvhet och behag och mjukhet utan gränser. Kvinnor är för ömma för att kunna göra våld på ens sina mest bestialiska älskare.

Evadne Men du är konung, och det förändrar saken. I stället för att leva upp till ditt ansvar har du missbrukat det med att missbruka dina vänner och undersåtar och djävlat dem i stället för att tjäna dem.

kungen Så du har tagit rollen på dig av min domare?

Evadne Och exekutör.

kungen Och är då kärleken ej ett försonande och mänskligt drag? Har jag ej älskat dig, och gör jag det ej fortfarande? Du bara eggas upp mig. Kom och rid på mig och skratta och var glad och spräng mig, och låt oss så hålla på till gryningen och längre, tills vi storknar, slocknar och är överfulla av vår vällusts välbehag. Du har väl ändå någon lust kvar i kroppen? Ej var du någonsin frigid och kallt beräknande, som andra kvinnor.

Evadne Jag beklagar, konung, men du har för lojala undersåtar och för trogna vänner. Ingen av dem, särskilt inte Amyntor och Melantius, kunde rikta något vapen mot din krona för sin kärleks och sin plikts skull mot sitt land. Men du har faktiskt tagit allt ifrån mig genom jungfrudomens likvidering och fördömt mig till ett felaktigt, misslyckat, falskt olyckligt äktenskap, då Amyntor var redan heligt försvuren till en annan. Ändå är det ej mig själv jag hämnas utan enbart den oskyldiga Aspasia. *(höjer sin dolk)*

kungen Kan då en jungfrus makt bli så fatalt mer överlägsen denna världens, att den kan i dina händer sätta mordiskt vapen att föröva kungligt mord?

Evadne Min oskuld är förgjord, men hennes är allsmäktig, och jag är en kvinna som hon själv och är som hennes syster skyldig att bestraffa dig, när jag nu är i den positionen.

kungen Jag kan ej fatta det. Så ett kärleksfelsteg är då värre och fatalare än något politiskt?

Evadne Precis! *(stöter till med ursinne rakt i hjärtat. Kungen ger bara några spasmer ifrån sig och är sedan död.)*

Endast några droppar blod. Jag måste då ha träffat rakt i hjärtat. Ack, vad har jag gjort? Han var ändå min älskare! Men det är gjort och över. Som han sade, lagen om historien är att den kan aldrig vridas bakåt. Det är bara att fortsätta framåt. Kvickt ut härifrån. Nu väntar mina bröder på signalen. *(gör sig snabbt i ordning, befriar och drar täcket över den nakna kungen och drar sig tillbaka ut i förrummet, där Straton sitter och sover.)*

Straton, vakna! *(Straton vaknar sömndrucket till.)* Kungen har fått sitt, är nöjd och sover. När han vaknar, säg då att jag har gått hem.

Straton Det skall jag göra. Hoppas han blev nöjd. Det hoppas jag förstås att även ni har blivit.

Evadne Mer än bara nöjd. Nu kan jag börja leva. *(går)*

Straton Hon är då rätt älskarinna för en konung! *(somnar in igen)*
(efter en stund)

Kleon (inträder plötsligt) Sitter du här och sover i allsköns ro, din sopprot!

Straton (störd) Vad skulle jag annars göra?

Kleon Var är kungen?

Straton Tyst! Han sover! Han är ankommen och har druckit hela natten! Om vi stör honom nu blir han bara rasande.

Kleon Vi har inget val. Det är uppror på gång. Kastellet är taget av Melantius och hans vänner som ropar att kungen är död! Vad vet du om det?

Straton Melantius var redan tidigare i kväll ganska galen, om man får tro den gamle galningen Kalianax.

Kleon Idiot! Det är han som givit över kastellet åt de vilda ungdomarna! Väck genast kungen!

Straton Jag fattar ingenting. *(de går till dörren, Kleon störtar in, drar täcket från kungen och finner en död naken man med dolken i sitt bröst.)*

Kleon Död!

Straton Det är inte möjligt. Ingen har varit här utom Evadne.

Kleon Och du. Deltar du i sammansvärjningen?

Straton Hur kan du tro något sådant? Jag har precis bara sovit!

Kleon Och hörde inget skrik på hjälp? Inga rosslingar?

Straton Bara passionerat prat. De var mycket upphetsade. Jag försökte komma åt att lyssna vid nyckelhålet, men jag kunde inte uppfatta kontentan. Så jag somnade i stället. Efter några timmar kom Evadne ut och bad mig inte störa honom. Hon bad mig hälsa honom att hon gått hem.

Kleon Då levde han alltså fortfarande när hon begav sig. Och du sov och

Straton Det är fullkomligt omöjligt. Ingen annan kan ha blivit insläppt. Vakten hade order att allenast låta en person passera, och det var Evadne.

Kleon Och om någon av livvakterna var en förrädare och lejd som mördare?

Straton Omöjligt. Så tungt sover inte jag, att jag ej skulle då ha vaknat av att en soldat med rustning klampade förbi. Man kan ej smyga med en livvakts rustning och mundering. Vapnen skramlar, och man gnisslar.

Kleon Då kan det bara vara hon som givit signalen till uppror efter att ha mördat honom! Men varför? Hur kan någon ha velat konspirera mot vår konung?

Straton Jag fattar det inte heller. Det verkar inte klokt.

Lysippos (uppträder plötsligt) Hela staden är i uppror och ropar hämnd för kungens missbruk av sin makt. Var är han?

Kleon Död.

Lysippos Och vem har hållit vakt?

Straton Bara jag, för det har bara varit Evadne som kommit in på kungens egen order.

Lysippos Har hon då dödat honom?

Straton Titta själv.

Lysippos Du slagne konung, är det lönen för ditt glada leverne och dina lyckliga utsvävningar? Det går nu rykten som förmäler att han skändat varje jungfru på vår ö.

Straton Det är Evadnes bröder som har hämnats deras systers kränkning och förmälning med fel man.

Lysippos En härva är det utan vidare. Han älskade en dam en gång för mycket och fick alltför mycket nog på kuppen. Nå, jag är nu konung och tar makten som hans bror med lagen som min rätt.

Melantius (utanför) Ohoj!

Kleon Det är Melantius.

Lysippos (går ut i förrummet och ropar från terassen) Melantius! Difilos! Vad menar ni! Vad vill ni!

Melantius Rättvisa är skipad! Vi har fått vår hämnd för ödeläggelsen av vår Evadnes ära. Det var allt vad vi begärde. Vi har fortet i vår hand, och hela flottan och armén har vi tagit kontrollen över.

Lysippos Enligt lagen är jag konung! Ni kan inte trotsa lagen! Då blir det inbördeskrig och anarki!

Difilos Vi vill ej trotsa lagen. Allt vi ville var rättvisa för vår syster och Aspasia, och det har de fått.

Lysippos Så det var för Aspasias skull som gamle Kalianax gav er fortet?

Amyntor Det blev inget bröllop, så han gav oss sitt kastell som brudgåva i stället.

Lysippos Säg då vad ni vill!

Melantius En enda sak: benådning för din broders död in blanko för oss alla att få sätta våra namn vid. Blott Evadne gjorde det, men hon var oskyldigast av oss alla som hans offer, medan vi vill alla dela skulden.

Lysippos Fullmakten beviljas utan vidare. Inget annat?

Melantius Benådade erkänner vi dig enhälligt som konung. Vi vill icke rubba landets ordning eller lagar mer än vad som redan skett igenom mördade tyrannens övertramp.

Lysippos Förlåt honom, ty han är död.

Amyntor Vi har förlåtit honom. Döden försonar allt. Låt oss nu skriva under vår benådning.

Lysippos Kleon? Har du formulerat den?

Kleon Det är ett provisoriskt dokument, men det får duga. (*ger över dokumentet*)

Lysippos (läser) "Härmed absolveras alla undertecknade från mordet på framlidne konungen av Rhodos." Blir det bra?

Lysippos Skall hela landet underteckna det? Är alla borgare i Rhodos glada över kungens död och vill ha del i den?

Melantius Låt den som vill ta på sig ansvaret för kungens död. Han tog ju inget ansvar själv.

Difilos Skriv först vår syster och dig själv, Melantius.

Melantius Skriv sedan du och lämna över åt Amyntor, den mest förfördelade av alla.

Kalianax Jag vill också skriva för min dotters skull.

Melantius Du får. - Du garanterar som vårt Rhodos erkände och ende konung lagligen immunitet åt alla som här skriver på?

Lysippos Det gör jag.

Melantius Bra. Då lägger vi ned vapnen och ger dig tillbaka fortet, så att var och en kan lugnt gå hem till sitt och utan fruktan för vidare repressalier.

Lysippos Ni har ingenting att frukta, då jag vet att ni är hederliga män. Som ni var trogna min slarvige broder ber jag er blott att förbli mig lika trogna för ert lands skull och vår lag och ordning.

Amyntor Utan vidare svär vi dig alla trohet.

Lysippos Då är alla nöjda. Ingen dager synes än, och mörk är natten. Gå i frid, och låt er statskupp vara blott en parentes, ett snabbt och effektivt operativt ingrepp förutan andra konsekvenser än att hans skandaler nu må vara över och förlåtna.

Kalianax Men min dotter gråter ännu! De är inte glömda!

Lysippos Må ej någonting av människans historias annalers ständigt skrivna bok ej någonsin bli glömda eller ignoreras, ty varenda mänskliga erfarenhet är nyttig, särskilt de mest tragiska.

Melantius Vi går. Vi tackar för din kompromissdiplomatis superba flexibilitet och för att du förstår rättvisans väsen. Enda felet med din broder var att han ej gjorde det. Men för att vara konung måste man ha den kvalifikationen.

Lysippos Jag håller med och skall försöka bli en bättre konung.

Difilos Tack för det.

Melantius Vår nattmanöver är fullbordad och avslutad. Låt nu vårt normala liv ta över.

Amyntor Jag tror vi lyckades att minimalisera blodspillan.

Melantius Evadne brukade sitt vapen för sin enda gång i livet, och hon siktade med bättre precision än någon yrkeskrigare kan göra. Hon har verkligen gjort rätt för sig, och henne tillkommer den högsta äran. (*rebellerna går*)

Kleon Vad skall vi göra nu med liket?

Lysippos Statsbegravning. Kungliga ceremonier. Allt vad som tillkommer kungliga begravningar. Han var trots allt en konung och som sådan sann utom i sängen, som blott därför blev hans bane. (*De retirerar.*)

Scen 2. Hos Aspasia.

Aspasia Vad rör mig revolutionens yttringar och meningslösa larm och hysteri? Omvälvningar av varje slag ger endast katastrofala tragedier, olyckor och elände för sörjande att skörda. Ingen plog är grymmare än den som blott kör över allt i vägen blint med framtidsresultatet som sitt enda sikte utan att alls se sig för, och så blir oskuld lidande och slaktad av ren obetänksamhet, men människan är nu en gång sådan. (*Det knackar.*) Vem besöker väl en sörjande som mig? (*öppnar*) Evadne! (*släpper genast in henne*)

Evadne Det är gjort, Aspasia. Jag har hämnats dig.

Aspasia Vad har du gjort? Vad menar du?

Evadne Jag har dödat kungen.

Aspasia Jag har hört folk skria om ett sådant rykte, men man skall ej tro på rykten förrän de besannas. Det är alltså sant? Folk skriar även om revolution. Är det då du som startat den? Men varför?

Evadne Var det inte rätt? Har kvinnan inte rätt att reagera när den manliga brutaliteten går för långt?

Aspasia Och varför kommer du till mig?

Evadne För att ge åter mannen som du ofrivilligt lånat mig.

Aspasia Men ni är gifta.

Evadne Ja, men det var kungens sista misstag.

Aspasia Har du mördat honom då för det?

Evadne Han grävde själv sin grav. Han gick för långt och såg sig icke för.

Aspasia Men du kan ej ge mig en man som du är gift med.

Evadne Inte? Kan du hindra mig?

Aspasia Jag kan ej acceptera honom då han tillhör dig. Ett äktenskap är heligt hur det än begås. Ett sådant band kan inte lösas utom genom våld då religionen helgat det och lagen stadgat det. Det finns ej någon skilsmässa som är naturlig eller ens försvarlig. Jag beklagar, käraste Evadne. Du har blivit mörderska förgäves.

Evadne Och är jag då icke medveten om det? Jag trodde aldrig att jag kunde göra det, men det var alldeles märkvärdigt lätt när det så kom till kritan, medan svårigheten är att leva med det efteråt. Ett mord är alltid oförlåtligt, särskilt för en kvinna.

Aspasia Och hur skall du sona det?

Evadne Så här! *(har en ny dolk och stöter den rakt i bröstet)*

Aspasia Nej! *(försöker hindra henne men för sent, tagen med överraskning)* Så får du icke göra! Själv-mord är det mest fördömda våld som finns!

Evadne Nej, det försonar mig i detta fall. Jag hann bli kär i Amyntor, Aspasia, men jag kan aldrig se honom i ögonen just därför, då jag vet att han är din och alltid har förblivit det. Nu ger jag honom dig tillbaka. Se det så, att jag dör frivilligt för honom och för dig. Nu är du hämnad. Sörj mig ej, men hedra gärna mitt livs sista gärning som den yttersta självupppoffring den var för kärleken och för er rätt till den. Jag bara återställer ordningen. *(dör)*

Aspasia (faller på knä vid hennes sida) Du ädla syster, detta är för mycket. Vi skall ära dig som jungfru mer än någon konung blivit ärad. Vi skall aldrig upphöra att hedra dig för detta oförlikneliga ädelmod. Varendra jungfru här på Rhodos skall jag sammankalla för att hedra och förgylla din begravning. Ack, du hör mig ej. Du blev långt mer till slut än blott en syster för mig, och först nu när du är borta inser jag att jag förlorat ej min dödliga rival utan min bästa vän. *(kysser henne ömt på pannan)* Slockna, sol, ty natten höljer livet nu i sorgens tecken, som tar bort all fåfäng glädjehysteri kring kungens död och vänder den till allvarlig och dämpande förstämning av dock en sorts oförgätlig skönhet.

Scen 3. Evadnes begravning.

Aspasia och tärnorna.

Aspasia Hölj henne med blommor, så att hon må slumra ljuvt och bara drömma evighetens drömmar om sin egen härlighet och sina hjältegärningar långt ädlare och mera självupppoffrande än vad hellenska hjältar någonsin har åstadkommit!

kören Låt oss samtliga förgylla hennes likbegängelse med sånger utan tal vars skönhet aldrig någonsin må glömmas.

Aspasia Jag anropar dig, Evadne, ty jag vet att du fortfarande finns här och existerar. Aldrig hade du begått ditt sista brott mot eget liv för att försona det, som

den öppna dörren till vår evighet, som alltid finns där för att öppnas och för att befria oss från sorgtyngd och överbelastad existens för att ge möjlighet till en ny början; och du hör oss säkert nu och för så länge vi ännu kan minnas dig och ämnar hedra dig.

kören Evadne är nu Rhodos skyddsgudinna, som befriat Rhodos från en ansvarslös tyrann och tagit på sig ansvaret och straffet med att själv ta konsekvenserna av sin oeffterlikneliga heroism, som aldrig må förgätas.

Melantius (kommer in med följe) Vad är detta för ett sorgetåg?

Kleon Det är Evadnes likbegängelse. Varenda jungfru här på Rhodos har anmodats delta för att fira henne med all skönhet och uppbyggelse i utsmyckning och sånger som kan uppjudas av kvinnor.

Difilos Får vi män då inte vara med?

Kleon Som följesmän, åskådare och eskortörer, men ceremonierna och hela ritualen är nu förbehållet Rhodos jungfrur.

Melantius Vi är ändå hennes bröder.

Amyntor Och jag är ju ändå hennes man.

Kleon Beklagar. Vänd er till Aspasia.

Amyntor Aspasia, min egen älskade, så har hon offrat sig för oss och ensam tagit ansvaret och konsekvenserna för mordet på vår konung. Vi är fria nu och kan ta om allting från början så att det blir rätt.

Aspasia Hur kan du efter vad som skett mer ställa krav på mig och tänka på vår kärlek? Rhodos är begravt i landssorg, och du tror att den kan ignoreras och skjutas åt sidan som om offret av Evadne aldrig varit. Ha då någon smula anständig respekt för den som ändå var din maka!

Amyntor Du vet mycket väl att det groteska äktenskapet var förfelat och ett misstag som ej kan ha någon laglig eller mänsklig giltighet. Religionen hade ingenting med det att göra.

Aspasia Likväl älskade hon dig.

Lysippos Aspasia, ältä inte om och om igen din sorg, och var ej så fixerad vid de döda. Det finns inget liv i sorgen, döden, saknaden, melankolin och minnet utom smärta. Låt de döda vara döda, och det är mer viktigt att ta hand om dem som ändå lever.

Melantius Du har föregått med gott exempel i att upphöja vår syster till martyr för kärleken och helgon för vårt land, men tänk då på ditt eget liv. Din älskare har aldrig övergivit dig i själen, och han finns nu här och väntar på dig. Du kan inte refusera honom av ren egoistisk prydhet.

Aspasia Hur kan jag ta någon annans man när hon själv tagit livet av sig för sin kärlek till den mannen?

Amyntor Hör på mig, Aspasia. Vi respekterade varandra och kom aldrig vid varandra. Under själva bröllopsnatten svor hon att ej ligga med mig någonsin, och jag fick acceptera det. Den enda som kom vid henne var kungen, som var alltför slarvig för att gifta sig med henne. Därför gav han mig till henne som sin man, för att hon skulle hållas skadeslös. Den kungens kärlek för Evadne var ett skamligt felgrepp, han utnyttjade sin ställning för att få henne till vad hon icke ville, det var icke ett naturligt kärleksfullt förhållande men ett ensidigt tyranni, och lika onaturligt blev mitt falska äktenskap med henne. Jag har sparat mig för dig, och även min gemål Evadne gjorde allt hon kunde för att spara mig för dig.

Kalianax (när ingen säger något) Så vad väntar vi då på? Låt denna likbegängelse och detta firande av denna överjungfru genomföras med allt vad som därtill höves, men låt sedan äntligen oss fira ett ordentligt bröllop!

Amyntor Vad säger du, Aspasia? Vill du ännu ha mig?

Aspasia Käraste min älskade, jag trodde aldrig att jag skulle få dig. Du var mig förlorad, och jag hade givit upp. Men eftersom nu händelserna lett till högst oväntade upplösningar, så vem är jag att kunna säga nej till den jag älskar?

Amyntor Käraste! (*De omfamnas äntligen.*)

många Hurra!

Lysippos Låt mig som kunglig arvtagare till ansvarslös broder få bekosta bröllopet!

Melantius Jag blir din marskalk, om jag får.

Difilos Vi skall mobilisera hela revolutionära gardet till att fira dig och ställa till med skådespel och fest!

Kalianax Glöm inte mig! Det var ju jag som gjorde revolutionen möjlig med att överlåta nycklarna till fortet åt er vilda galningar! Och endast jag har rätt att giva bort min dotter såsom brud!

Amyntor Då får jag acceptera dig som svärfar äntligen.

Kalianax Jag trodde nog det skulle lösa sig till slut, men ack vad kärleken kan ställa till ibland med fasliga besvär!

Amyntor Det är den värd trots allt.

Aspasia Jag hoppas det.

kören Så torka dina tårar nu, Aspasia, och ta i stället på dig komedins uppsluppna glädje och mer varaktiga ljus, ty ljus och harmoni behöver alltid mänskligheten mer än motsatsen.

Aspasia Jag ger er rätt, förtrogna systrar, och låt därför vårt begravningsståg till vår Evadnes ära ej mer ledsagas av sorg och gråt och smärtfyllda beklaganden men snarare ljus högtidsstämning, då ju hon om någon nu för alltid är en syster för oss att för alltid vara stolta över.

Melantius Amen.

Lysippos Hon om någon borde ha fått bli vår drottning.

Kleon Kungen räckte inte till.

Lysippos Och därför är hon desto mer vår drottning nu. Låt sorgetåget bli till en triumf för Rhodos och till något av ett firande för alltid av den sanna kärleken!

Melantius Vår konung har nu talat.

*(Under ljusare högtidsstämning drar sålunda begravningsståget ut,
Amyntor med armen om Aspasia.)*

Kausani, 6.11.2008